

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ในประเทศไทย
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560

Forecast of Size of Alien Labor from Myanmar Laos and Cambodia
in Thailand 2008-2017

นามผู้วิจัย นางสาวมาลัยรักษ์ ใจเย็น

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สุปรียา ควรเดชะคุปต์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์วัลลภกร พลทรัพย์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา
ในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560

Forecast of Size of Alien Labor from Myanmar Laos and Cambodia
in Thailand 2008-2017

โดย

นางสาวมาลย์รักษ์ ใจเย็น

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2552

มาลัยรักษ์ ใจเย็น 2552: การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและ
กัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
รองศาสตราจารย์สุปรียา ควระเดชะคุปต์, Ph.D. 87 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อทำการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ
พม่า ลาวและกัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560 ศึกษาด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด
ระบบสมการ Recursive system รวมทั้งเพื่อศึกษา จำนวนแรงงาน สถานการณ์การจ้างงานของ
แรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา

ผลการศึกษาข้อมูล ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2550 พบว่าปัจจัยผันแปร คือ ความต้องการ
แรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความต้องการแรงงานต่างด้าว
จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความต้องการแรงงานต่างด้าว
มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่าง
ปี พ.ศ. 2551-2560 อาศัยผลการศึกษา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542 – 2550 ภายใต้ข้อสมมุติ อัตราการ
ขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ร้อยละ 5.9 อัตราการขยายตัวของแรงงานไทย
ที่ไปทำงานต่างประเทศ ร้อยละ 2 อัตราการขยายตัวของความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นใน
ประเทศไทย ร้อยละ 2 ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่าย
ในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีค่าคงที่ 5,850 บาท ในปี พ. ศ. 2560
จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ในประเทศไทย ที่จดทะเบียนในระบบคาดว่าจะ
จะมีจำนวน 1,826,000 คน ซึ่งน่าจะเป็นขั้นต่ำเพราะยังไม่รวมแรงงานต่างด้าวนอกระบบ

Malairak Jaiyen 2009: Forecast of Size of Alien Labor from Myanmar Laos and Cambodia in Thailand 2008-2017. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Supriya Kuandachakupt, Ph.D. 87 pages.

This research aimed at the forecast of the size of alien labor from Myanmar, Laos and Cambodia in Thailand during 2008-2017. It also analysed the factors affecting the size of these alien labor with Recursive system equations, estimating by Least Squares method.

Using the data between 1999 and 2007, it was found that excessive labor demand in Thailand had positive relationship with alien labor demand and Thai expatriate had negative relationship with alien labor demand at statistical 0.05 significance level.

The forecast of the size of alien labor from Myanmar, Laos and Cambodia in Thailand 2008-2017 based on the study between 1999 to 2007 with the assumption of Gross Domestic Product growth rate at 5.9%, excessive labor demand in Thailand growth rate at 2% and Thai expatriate growth rate at 2%, the fee for registration and work permit of alien labor Myanmar, Laos and Cambodian was 5,850 Baht, the amount of registered alien labor from Myanmar, Laos and Cambodian in Thailand in 2017 was forecasted to be 1,826,000. This number may be the minimum because the forecast did not include unregistered labor.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งในการให้คำปรึกษา
จาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุปรียา ควระเดชะคุปต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่กรุณาให้
คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจารย์ ดร. วัลลภกร์ พลทรัพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้การเขียนวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู
อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

มาลย์รักษ์ ใจเย็น
พฤษภาคม 2552

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
วิธีการวิจัย	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและทฤษฎีแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	8
การตรวจเอกสาร	8
ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	14
ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา	21
แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์	23
แบบจำลองทางสถิติ	26
บทที่ 3 สภาพทั่วไป	29
ประเภทของแรงงานต่างด้าว	32
นโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว	
สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่	
ปี พ.ศ. 2535 – 2550	36
บทที่ 4 ผลการศึกษา	51
การพยากรณ์ตัวแปรอิสระเพื่อหาขนาดกำลังแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560	58

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย	69
ข้อเสนอแนะ	71
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	73
ภาคผนวก	78
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	87

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลสำรวจความต้องการแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2547-2549 แยกตามประเภทกิจการ	3
2	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2531-2550 ณ ราคา ปีฐาน 2531	29
3	จำนวนประชากร กำลังแรงงาน ความต้องการแรงงานและความต้องการ แรงงานส่วนเกิน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2535-2550	30
4	จำนวนแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542-2550	31
5	สถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541-2550	33
6	ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายใน การจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541-2550	34
7	จำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่จดทะเบียนและ ถูกจับกุม ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550	52
8	จำนวนเงินที่รัฐบาลสามารถจัดเก็บได้ จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	คาดประมาณมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560	59
10	คาดประมาณจำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551 – 2560	60
11	คาดประมาณความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560	62
12	คาดประมาณค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และ กัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551 – 2560	63
13	พยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทยและจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จาก การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 ภายใต้อัตราภาษีที่ 1	65
14	พยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทยและจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จาก การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 ภายใต้อัตราภาษีที่ 2	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	79
2	ผลการศึกษา	80
3	ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2535 - 2539	81
4	ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2540 - 2543	82
5	ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2544 - 2547	83
6	ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2548 - 2550	85

สารบัญภาพ

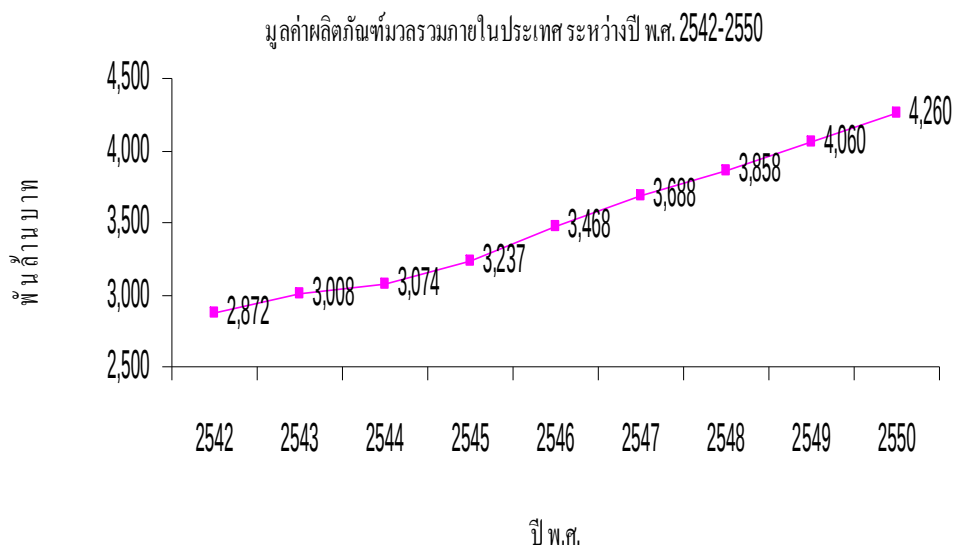
ภาพที่		หน้า
1	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542-2550	1
2	เปรียบเทียบความต้องการแรงงานรวมกับจำนวนแรงงานไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542 - 2550	2
3	แรงงานส่วนเกินและแรงงานขาดแคลน	15
4	กลไกการทำงานของตลาดแรงงานเมื่ออุปทานแรงงานเปลี่ยนแปลง	16
5	กลไกการทำงานของตลาดแรงงานเมื่ออุปสงค์แรงงานเปลี่ยนแปลง	17
6	ตลาดแรงงานสำหรับงานที่ไม่พึงปรารถนา	18
7	เปรียบเทียบสัดส่วนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา ต่อแรงงานไทยที่เป็นค่าจริงและค่าที่ประมาณได้จากสมการเชิงซ้อน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542- 2550	57

บทที่ 1

บทนำ

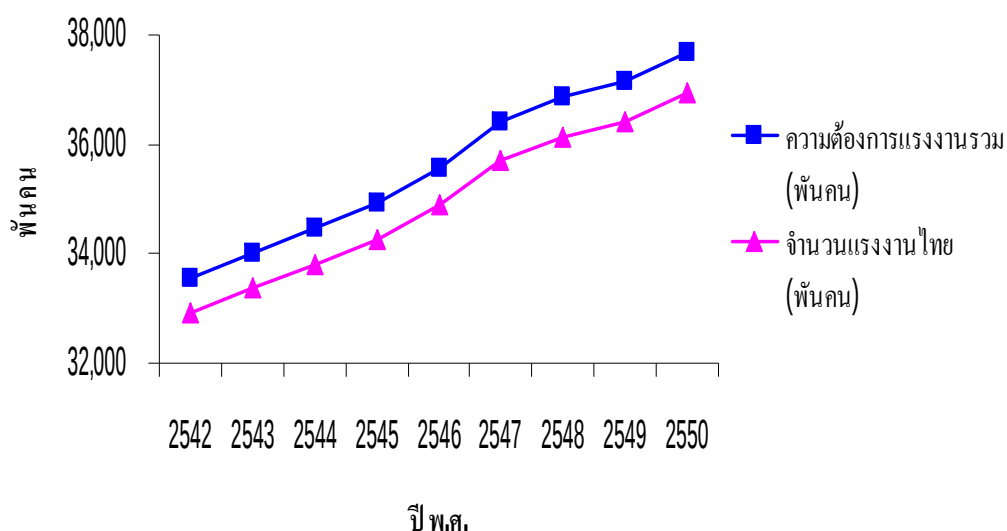
ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ในระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2550 (ภาพที่ 1) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พ.ศ. 2542 มีมูลค่า 2,872 พันล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 4,260 พันล้านบาทในปี พ.ศ. 2550 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงเวลานี้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531, 2550) ส่งผลให้เกิดความต้องการในปัจจัยการผลิต ทุน ที่ดิน และแรงงาน เพิ่มขึ้นตามมา

ภาพที่ 1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2542-2550

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531(2550)

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบความต้องการแรงงานรวมกับจำนวนแรงงานไทย

ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2542 - 2550

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2550)

ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่ามีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน จึงทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน คือมีความต้องการแรงงานรวมมากกว่ากำลังแรงงาน ความต้องการแรงงานส่วนเกินนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2542 มีความต้องการแรงงานส่วนเกิน จำนวน 625,305 คน เปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2550 มีความต้องการแรงงานส่วนเกินจำนวน 738,450 คน เพิ่มขึ้นจำนวน 113,145 คน ในช่วงเวลา 9 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) ส่งผลให้ภาครัฐก็ออกชนโดยการรวมตัวกันของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสมาคมธนาคารไทย เจรจาเรียกร้องและกดดันรัฐบาล เพื่อให้อนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวได้ (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2545) ผลการสำรวจความต้องการแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2549 แยกตามประเภทงาน พบว่าความต้องการแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 527,281 คน, ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 534,125 คน และปี พ.ศ. 2549 จำนวน 539,068 คน โดยมีความต้องการแรงงานต่างด้าวในกิจการอุตสาหกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ประมง และกรรมกร (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลสำรวจความต้องการแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี
พ.ศ. 2547-2549 แยกตามประเภทกิจการ

	2547		2548		2549	
กิจการ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
กรรมกร	94,965	18.01	98,231	18.39	94,098	17.46
ประมง	124,426	23.60	124,591	23.33	125,506	23.28
อุตสาหกรรม	125,126	23.73	125,834	23.56	133,266	24.72
ผู้รับใช้	79,960	15.16	80,865	15.14	80,888	15.01
เพาะปลูก	85,089	16.14	86,863	16.26	87,566	16.24
เลี้ยงสัตว์	17,715	3.36	17,741	3.32	17,744	3.29
รวม	527,281	100.00	534,125	100.00	539,068	100.00

ที่มา: จากการศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการจ้างแรงงานอพยพต่างด้าวในประเทศไทย ในช่วง พ.ศ.
2546-2549 สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาแห่ง
ประเทศไทย และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2549)

ผลจากการผลักดันนี้ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าว แต่เนื่องจากกฎหมายในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสงวนอาชีพและวิชาชีพไว้ให้คนไทยจำนวนรวม 36 อาชีพ อาชีพหนึ่งในจำนวนนั้น คืองานกรรมกรใช้แรงงาน ดังนั้นรัฐบาลจึงใช้นโยบายยึดหยุ่นกับแรงงานต่างด้าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อเปิดนโยบายผ่อนผัน ให้บุคคลที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายสามารถทำงานได้ชั่วคราวตามเงื่อนไขที่รัฐบาลไทยกำหนด ทั้งนี้ใช้วิธีออกเป็นมติคณะรัฐมนตรีประกาศผ่อนผันและวางแนวทางการปฏิบัติ อนุญาตให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ดังกล่าวได้เท่านั้น (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2545) แรงงานต่างด้าวที่อพยพมาทำงานในประเทศไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 82 เป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา โดยทำงานในระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก เช่น กรรมกรทั่วไป กิจการประมงและต่อเนื่อง ผู้รับใช้ในบ้าน เกษตรกรรมเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ แรงงานเหล่านี้เข้ามาแบบถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ทำให้รัฐบาลต้องการที่จะควบคุมแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่มีการเดินทางเคลื่อนย้ายถิ่นเข้ามาแบบผิดกฎหมายโดยใช้วิธีการจดทะเบียน ส่วนที่เหลือร้อยละ 18 เป็น

แรงงานต่างด้าวสัญชาติ ญี่ปุ่น จีน อินเดีย อังกฤษ อเมริกา ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ ซึ่งจะทำงานที่ต้องใช้ทักษะมาก โดยส่วนมากเดินทางเข้ามาแบบถูกกฎหมาย ซึ่งในปี พ.ศ. 2535 เป็นปีแรกที่มีการอนุญาตให้มีการจดทะเบียน มีแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียน จำนวน 1,286 คน ในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่จดทะเบียนขออนุญาตทำงานในประเทศไทย จำนวน 99,794 และในช่วง ปี พ.ศ. 2546 - 2549 เป็นช่วงที่มีแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามามากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2546 มีจำนวน 288,780 คน, ปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 849,552 คน, ปี พ.ศ. 2548 มีจำนวน 705,293 คน และในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวน 724,995 คน จำนวนแรงงานต่างด้าวที่มีจำนวนมากนี้ทำให้มีการคาดการณ์ว่ามีเงินหมุนเวียนในธุรกิจแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาจำนวนมาก

นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า มีจำนวนของแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายที่ประมาณการไม่ได้อีกจำนวนมาก เพราะจากข้อมูลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวใน 12 ครั้งที่ผ่านมา ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541-2550 พบว่าข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถระบุจำนวนของแรงงานต่างด้าวที่แน่นอน และยังไม่มียุทธศาสตร์ใดที่สามารถเปิดเผยสถิติจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายที่แท้จริงได้ มีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากที่ยังหลบซ่อนหรือปกปิดข้อมูลจากผู้ที่ได้ประโยชน์จากแรงงานต่างด้าวเหล่านั้น มีการคาดการณ์ว่าธุรกิจแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเป็นธุรกิจนอกระบบ ที่มีขนาดปัญหาที่ใหญ่และยากต่อการบริหารจัดการและมีเม็ดเงินหมุนเวียนมูลค่ามหาศาล (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2545) การลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยถือว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพตลาดแรงงานของประเทศไทยที่ยังไม่มีระบบการวางแผนแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้เกิดช่องว่างจนกลายเป็นโอกาสของแรงงานต่างด้าวที่สามารถจะเข้ามาทำงานแทนคนไทยได้โดยไม่มีการต่อต้านหรือการกำหนดนโยบายแรงงานที่จะทำให้คนไทยสามารถทำงานได้อย่างเหมาะสม การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจำนวนมหาศาลนี้ ก่อให้เกิดทั้งผลบวกและผลลบต่อประเทศ ในเชิงบวกถือเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการ ที่ต้องการแรงงานราคาถูก ส่วนผลลบนั่นคือการไหลเข้าของแรงงานต่างด้าว ส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น อัตราค่าจ้าง การแข่งขันกับคนไทย การไหลออกของเงินตรา และผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี การกลืนวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข เช่น ปัญหาโรคติดต่อและโรคระบาด การควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จะรุนแรงขึ้นหากจำนวนแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่มีการบริหารจัดการเพื่อควบคุมปัญหาที่เหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะทำการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560 และจำนวนขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้จากการพยากรณ์จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อหา มาตรการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ จำนวนแรงงาน สถานการณ์การจ้างงานของแรงงานไทยและ แรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550
2. เพื่อประมาณขนาดแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานใน ประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550
3. เพื่อทำการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในประเทศ ไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงขนาดแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และ กัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560 รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการอพยพเข้า มาของแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาในปี พ.ศ. 2551-2560 และข้อมูลที่ได้จาก การศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดระเบียบในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาในอนาคตต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งเป็นแรงงาน ต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมากที่สุด ดังได้กล่าวมาแล้ว และศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550 เนื่องจากปี พ.ศ. 2535 เป็นปีแรกที่มีการอนุญาตให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ รายงานการประชุม กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งกระทรวง แรงงาน คำสั่งกรมการจัดหางาน ตลอดจนมติคณะรัฐมนตรีและแนวปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและจากหนังสือ บทความ วารสาร ผลการศึกษารายงานวิจัย ตลอดจนสิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์จำนวนแรงงาน สถานการณ์การจ้างงาน ของแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อทำการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 โดยใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยสมการ Recursive System

นิยามศัพท์

แรงงาน หมายถึง กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์ ถือเป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง รวมทั้งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้ไม่รวมถึงคนพิการ คนวิกลจริต นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน นักบวช ผู้ต้องขัง และผู้ประกอบการที่แสวงหาผลกำไร

ความต้องการแรงงาน หมายถึง ความต้องการแรงงานโดยรวม (Stock) คือจำนวนแรงงาน ทั้งหมดที่ระบบเศรษฐกิจต้องการใช้หรือต้องมีอยู่ ณ ขณะใดขณะหนึ่ง ความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม (Additional requirements) หมายถึงส่วนเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงานในแต่ละปี อันเกิดจากส่วนเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานโดยรวม (Stock)

แรงงานต่างด้าว หมายถึง บุคคลไม่มีสัญชาติไทยเข้ามา ทำงานในประเทศไทย

แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย หมายถึง แรงงานที่เข้ามาทำงานโดยได้รับใบอนุญาตหรือเข้ามาแบบถูกต้องตามกฎหมาย

แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย หมายถึง ชาวต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยถูกต้องและไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง และไม่ได้ใบอนุญาตทำงานหรือได้ใบอนุญาตทำงาน แต่ทำงานไม่ตรงอาชีพ ไม่ตรงสถานที่ หรือไม่ตรงตามระยะเวลา ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

แรงงานมีฝีมือ หมายถึง แรงงานที่ทำงานในลักษณะของงานวิชาชีพ ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นต้น

แรงงานไร้ฝีมือ หมายถึง แรงงานที่ทำงานในลักษณะของงานที่ใช้กำลังงานความสามารถทั่วไป เช่น กรรมกร คนงาน เป็นต้น

นายจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายรวมถึง ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล

ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างเป็นเงิน หรือผลตอบแทน

กำลังแรงงาน หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งสัปดาห์แห่งการสำรวจเป็นผู้ที่มีงานทำหรือไม่มีงานทำ แต่พร้อมที่จะทำงาน รวมถึงกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลด้วย

จำนวนคนในวัยทำงาน หมายถึง จำนวนประชากรที่อายุ 15 ปีขึ้นไป

อัตราการเข้าร่วมในกำลังแรงงาน หมายถึง อัตราส่วนระหว่างจำนวนผู้อยู่ในกำลังแรงงานกับจำนวนคนในวัยทำงาน

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและทฤษฎีแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจเอกสาร

เฉลิมศักดิ์ แหยมงาม (2535) ศึกษาเรื่องปัญหาแรงงานต่างชาติ: กรณีกะเหรี่ยงหลบหนีเข้าเมือง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. ผลการศึกษาพบว่า พ่อค้า นักธุรกิจ และประชาชน เลือกใช้แรงงานกะเหรี่ยงมากกว่าแรงงานไทย เพราะค่าจ้างถูกกว่าและไม่ผูกพันทางกฎหมาย มีผลให้แรงงานไทยตกงาน แต่มีใช้ปัญหาร้ายแรง เพราะส่วนใหญ่ยังมีอาชีพอื่นรองรับ ด้านคุณภาพแรงงานกะเหรี่ยงทำงานมีระเบียบวินัย และมีความอดทนมากกว่าแรงงานไทย นอกจากนี้ยังมีความซื่อสัตย์สุจริต การขาดแคลนแรงงานไทยในพื้นที่ เนื่องจากแรงงานไทยเห็นว่าค่าจ้างแรงงานในพื้นที่ถูกกว่า จึงออกไปหางานทำในต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ

บุญธรรม ภักดี (2538) ศึกษาเรื่องผลกระทบจากการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานต่างชาติในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายของแรงงานพม่า ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง เช่นเงินตราไหลออกนอกประเทศ ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี ความสงบเรียบร้อย สาธารณะสุข การแข่งงานกับแรงงานไทย และความบาดหมางระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่า ในการร่วมมือกันแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างชาติ การปราบปรามแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายยังหละหลวมทั้งฝ่ายออกนโยบายและฝ่ายปฏิบัติงาน

เสกสิทธิ คุณศรี (2539) ศึกษาเรื่องการประเมินความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าวในประเทศไทย: ศึกษากรณีอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มนายจ้างมีการจ้างแรงงานพม่ามากกว่าแรงงานไทย ตำแหน่งงานส่วนใหญ่คือกรรมกร สำหรับค่าจ้างอยู่ในระดับต่ำกว่าแรงงานไทยเกือบครึ่งหนึ่ง แต่ได้รับสวัสดิการด้านอาหารและที่พัก ในส่วนความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าว นายจ้างส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามาจากสาเหตุการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ ความต้องการลดค่าใช้จ่ายในอัตราค่าจ้าง ในส่วนความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าว ลูกจ้างคนไทยส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าแรงงานพม่ามีความขยัน อดทน แต่อาจมีการก่อปัญหาปล้น จี้ นำโรคติดต่อมาสู่คนไทย กลุ่มราชการที่เกี่ยวข้อง มีความเห็นว่าประเทศไทยมี

ความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าว เพราะแรงงานต่างด้าวสามารถทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลนได้ แต่ควรกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการใช้แรงงานต่างด้าว

สุทธรัตน์ ชุ่มวิเศษ (2540) ศึกษาเรื่องการลักลอบเข้าสู่ประเทศไทยของคนสัญชาติพม่า: กรณีศึกษาอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยดึงดูดให้คนพม่าลักลอบเข้ามาเป็นจำนวนมากคือปัญหาความยากจน ไม่สามารถหางานทำในพม่าได้ นอกจากนี้การทำงานในไทยจะได้รับมูลค่าของรายได้สูงกว่าพม่า ความไม่จริงใจต่อการสกัดกั้นหรือการผลักดันของฝ่ายไทยจึงทำให้เกิดการลักลอบเข้ามา ชาวพม่าที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทยก็เพื่อหางานทำโดยไม่เกี่ยงว่าเป็นงานอะไร และส่วนใหญ่ต้องการมาทำงานที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

มาลีวรรณ เลาะวิถิ (2541) ศึกษาเรื่องผลกระทบของการอนุญาตให้แรงงานต่างชาติดำเนินการตามกฎหมายทำงานต่อการจ้างแรงงานไทยในจังหวัดลำพูน. ผลการศึกษาพบว่าปัจจุบันแรงงานไทยมีอัตราการว่างงานสูง แต่แรงงานไทยปฏิเสธการทำงานในอาชีพที่ใช้แรงงานหนัก สกปรก และเสี่ยงอันตราย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจ้างงานต่างชาติในอาชีพดังกล่าว สำหรับความคิดเห็นในส่วนของการดูแลและจำเป็นในการใช้แรงงานต่างชาติ ลูกจ้างและประชาชนทั่วไปเห็นว่าการจ้างแรงงานต่างชาติเป็นการแย่งงานคนไทย และไม่เห็นด้วยกับการจ้างแรงงานต่างชาติ ในแง่ความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างชาติยังขึ้นอยู่กับขนาดและประเภทของกิจการอีกด้วย และก็ยอมรับว่าแรงงานต่างชาติอาจก่อให้เกิดผลกระทบในเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ การสาธารณสุข และปัญหาสังคม สำหรับในจังหวัดลำพูน ปัจจุบันไม่มีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างชาติ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการผลักดันแรงงานต่างด้าวของรัฐบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว

ฉลองขวัญ อุดทะยอด (2542) ศึกษาเรื่องผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างชาติต่อความมั่นคงแห่งชาติ: กรณีศึกษาแรงงานพม่า. ผลการศึกษาพบว่านโยบายการจัดระบบเพื่อควบคุมการทำงานของแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่ได้ดำเนินการมา 3 ปี ประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อย และสามารถนำแรงงานต่างชาติดังกล่าวเข้าสู่ระบบเพียงร้อยละ 40.58 อีกทั้งไม่สามารถแก้ปัญหาแรงงานเถื่อนได้และยังเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เกิดการลักลอบเข้ามาของแรงงานต่างชาติดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างชาติมีทั้งผลบวกและลบ ในทางบวกได้แก่การลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานบางกิจการ การลดต้นทุน

การผลิต ส่วนผลกระทบทางลบ ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา และด้านความมั่นคงทางการเมือง

เกรียงศักดิ์ ผ่องใสภณ (2544) ศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายในการควบคุมและผลักดันแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือผิดกฎหมายกับการประกอบธุรกิจ: ศึกษากรณีการทำธุรกิจในจังหวัดติดกับชายแดน. ผลการศึกษาพบว่าปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือผิดกฎหมายในประเทศไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา แรงงานเหล่านี้ละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด เพราะปัญหาทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อมาทำงานหาเลี้ยงชีพในประเทศไทยและส่งเงินกลับประเทศตนเอง พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการละเมิดกฎหมายไทย ปัญหาคนต่างด้าวไร้ฝีมือเข้ามาแย่งงานคนไทย ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อาชญากรรม ความแออัดของประชากร ภาระการบริการสาธารณสุข

พิชิต ธารธนคุณ (2544) ศึกษาเรื่อง ภาวะการจ้างงาน รูปแบบการได้มา และผลกระทบจากการใช้แรงงานต่างชาติศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าจังหวัดชลบุรี มีภาวะขาดแคลนแรงงานในระดับที่ไม่รุนแรง ผู้ประกอบกิจการมีความต้องการแรงงานต่างชาติสำหรับรูปแบบและวิธีการการจ้างแรงงานต่างชาติ คือจะมีนายหน้าจัดหา มีการชักชวนและพามาทำงานของแรงงานต่างชาติที่เคยทำงาน และการสมัครทำงานด้วยตนเอง สำหรับรูปแบบวิธีการเข้ามาของแรงงานต่างชาติ พบว่า จะหลบซ่อนตัวมาในห้อยเก็บสัมภาระใต้ท้องรถโดยสารรถบรรทุกผัก บวชเป็นพระ และมากับขบวนทอดกฐิน ผ้าป่า แรงงานต่างชาติมีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน โดยเฉพาะนายจ้างไทยที่มีความเมตตา มีเงินเหลือเก็บส่งกลับบ้านได้ แรงงานต่างชาติต้องการทำงานในประเทศไทย และให้รัฐบาลไทยผ่อนปรนมากขึ้น

กฤติยา อาชวนิจกุล (2545) ศึกษาเรื่องสถานะความรู้ เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัยที่พึงพิจารณา. ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความต้องการแรงงานต่างชาติเพื่อทดแทนงานบางอย่างที่แรงงานไทยไม่ทำ และพบว่าสังคมไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพชีวิตของแรงงานต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยค่อนข้างจำกัด การศึกษาเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติจะเป็นการศึกษาขนาดเล็ก ศึกษาแยกส่วนกัน ความล้มเหลวในการจัดการปัญหา มาจากสาเหตุ การขาดฐานข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวางแผน การขาดการประสานงาน และการคอร์รัปชันในการดำเนินมาตรการ การแก้ปัญหาแรงงานต่างชาติที่ผ่านมายังขาดการบริหารจัดการที่ครบวงจร รวมทั้งการวางแผนระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรม

ขมนาท รัตนมณีและคณะ (2547) ศึกษาเรื่อง แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายกับ ปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ สาธารณะสุข สังคม เศรษฐกิจ (การติดตามผลภายหลังรัฐบาลมี นโยบายผ่อนผันให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการ 6 ประเภท พ.ศ. 2545). ผลการศึกษาพบว่า ด้านความมั่นคง ประชาชนมีความกังวลกับจำนวนแรงงานต่างด้าวและแหล่ง ที่อยู่ที่แน่ชัดของแรงงานต่างด้าว รัฐบาลยังขาดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการสกัดกั้นมิให้ แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาในประเทศไทย ด้านสาธารณสุข ที่อยู่อาศัยของแรงงานต่างด้าวไม่ ถูกสุขลักษณะ เป็นแหล่งที่มาของโรคร้ายแรง ด้านสังคม เด็กที่เกิดมาจากแรงงานต่างด้าวจะเป็น คนไร้สัญชาติ ไม่สามารถเข้ารับการศึกษารับการศึกษาในโรงเรียนได้ ด้านเศรษฐกิจ เกิดปัญหาการแข่งขันกับ แรงงานไทย ผู้ประกอบการนิยมใช้แรงงานต่างด้าวเนื่องจากอัตราค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย

รุ่งเกียรติ สนแจ้ง (2547) ศึกษาเรื่อง นโยบายรัฐบาลกับปัญหาแรงงานต่างด้าวผิด กฎหมายศึกษากรณี: แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า. ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยผลักดันให้เกิดการ อพยพเข้ามาของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในประเทศไทย ได้แก่ปัญหาการเมืองภายในของ ประเทศพม่า ในขณะที่ปัจจัยดึงดูดจากประเทศไทยคือการพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเศ ไทย รวมทั้งการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพ การอพยพเข้ามาจำนวนมากของแรงงาน พม่าทำให้เกิด ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตามมา รัฐบาลมีนโยบายการแก้ปัญหา แรงงานต่างด้าว ที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546 มีรูปแบบการกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาที่ คล้ายคลึงกัน รัฐบาลมีปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความไม่พร้อมของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริง

จิรพล ภูมิภักดี (2548) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการแรงงานต่างด้าวของ ผู้ประกอบการ ในจังหวัดกาญจนบุรี. ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านค่าจ้าง ความขาดแคลน แรงงาน ความอดทนในการทำงาน และสวัสดิการ เป็นตัวกำหนดความต้องการการจ้างแรงงานต่าง ด้าวของผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าวมี่ค่าแรงถูกกว่าค่าแรงงานคนไทย การขาดแคลนแรงงาน พบว่าแรงงานต่างด้าวหาง่าย สามารถทดแทนแรงงานคนไทยที่ขาดแคลนได้ จากความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญประเด็นด้านวิธีการจดทะเบียนที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข 1) ขั้นตอนการจดทะเบียนที่ย่งยากซับซ้อนให้ลดลง 2) ประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องและชัดเจนกว่านี้ 3) จัดหาแรงงานต่างด้าวโดยรัฐบาล 4) ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนให้ลดลง 5) ยึดอายุหรือผ่อนผัน แรงงานต่างด้าวต่อไป

ขมนาท รัตนมณีและคณะ (2547: 1) กล่าวว่า สถานการณ์การย้ายถิ่นในประเทศไทย ได้เริ่มมีผู้อพยพชาวอินโดจีน เดินทางเข้ามาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2523 แต่เนื่องจากการดำเนินนโยบายประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้านและสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติ ทำให้สามารถส่งผู้อพยพกลับประเทศต้นทางได้ทั้งหมดภายใน ปี พ.ศ. 2538

เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบและปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน พม่า ลาว และกัมพูชา ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้ามาในประเทศไทย ในช่วงที่เศรษฐกิจเจริญเติบโต รัฐบาลไทยได้ใช้มาตรการผ่อนปรนโดยอนุญาตให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวได้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งไป แต่ก็มีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากที่ไม่มาจดทะเบียน ทำให้รัฐบาลประสบปัญหาในการนับจำนวนและควบคุมแรงงานต่างด้าวเหล่านี้

กฤติยา อาชวนิจกุล (2545: 9-11) อธิบายว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เผชิญกับปัญหาแรงงานต่างด้าวมามากกว่า 50 ปี ได้พัฒนาวิธีการคาดประมาณโดยใช้ฐานข้อมูลแบบต่างๆ และการเก็บข้อมูลเฉพาะเพื่อใช้ในการคาดประมาณเพิ่มขึ้นหลายวิธี ในประเทศสหรัฐอเมริกา วิธีการคาดประมาณส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลทั่วประเทศของการเดินทางเข้าเมือง ตามด่านชายแดนทางภาคพื้นดินและด่านตามสนามบินนานาชาติ เช่น สถิติการจับกุมตามด่านชายแดน หรือจุดที่มีการตรวจลงตราเข้าเมือง ฐานข้อมูลเกือบทั้งหมดจึงมาจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญคือสำนักงานควบคุมการเข้าเมืองและการแปลงสัญชาติ (Immigration Naturalization Service - INS) และสำนักงานสำมะโนแห่งชาติ (Nation Census Bureau) ดังผลจากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี 2000 ถูกนำมาคาดประมาณว่า มีจำนวนผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายในสหรัฐอเมริกา 8.3 ล้านคน ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นเป็นสองเท่าจากเมื่อสิบปีที่แล้วที่คาดว่าจะมีอยู่ 3.8 ล้านคน (MN, February 2002) ในยุโรปมีปัญหามหาชนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติผิดกฎหมาย ร่วมกันมาหลายทศวรรษแล้ว สหภาพยุโรป (European Commission - EC) ได้ว่าจ้าง สถาบันสหวิทยาการทางประชากรแห่งเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute - NIDI) ให้ทำการศึกษาและพัฒนาวิธีการคาดประมาณการย้ายถิ่นข้ามชาติไม่ปกติ จากการศึกษาที่มีความเห็นว่าการใช้การสำรวจทางประชากรผสมกับการสำรวจพิเศษต่างๆ เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ที่จะได้ค่าการคาดประมาณน่าเชื่อถือมากที่สุด การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย ในแง่ของผู้ที่อยู่เกินเวลาที่วีซ่ากำหนด หรือคนไทยเรียกว่า “พวกโคดรี” (Overstayers) สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพแม่นยำในประเทศที่มีระบบ

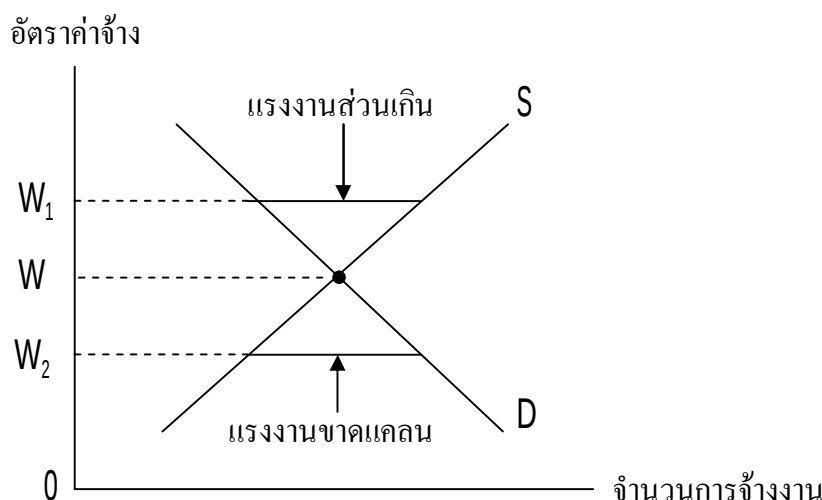
การจัดเก็บข้อมูลของผู้เดินทางเข้าประเทศอย่างดี และการเข้าประเทศโดยการลักลอบเดินทางเข้าโดยไม่ผ่านด่านต่างๆ เป็นเรื่องยาก ซึ่งได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นและออสเตรเลีย ในสองประเทศนี้จำนวนกลุ่มโคควี ก็คือจำนวนผู้ย้ายถิ่นหรือแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายนั่นเอง ในกรณีประเทศญี่ปุ่นสามารถใช้ข้อมูลที่จัดเก็บตามด่านมาคำนวณจำนวนผู้อยู่เกินเวลาที่วีซ่ากำหนด โดยแจ่มแจ้งอย่างละเอียดได้ว่า เป็นคนมาจากประเทศไหน อาชีพเดิมคืออะไร หญิงหรือชาย และอายุเท่าไร ในประเทศออสเตรเลีย หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้คือสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและกิจการพหุวัฒนธรรมและคนพื้นเมือง (The Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs – DIMIA) จะตีพิมพ์รายงานเป็นระยะ พบว่ามีจำนวนผู้ย้ายถิ่นผิดปกติดังกล่าวอยู่เท่าไรในแต่ละปี เช่น พบว่าในจำนวนผู้โคควี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 มีจำนวน 8,201 คน นั่นคือผู้เดินทางเข้าเมืองมาระหว่างเดือนกรกฎาคม 2539 ถึง เดือนมิถุนายน 2540 และคาดประมาณว่ามีผู้โคควีเหลืออยู่ในประเทศทั้งหมดจำนวน 50,949 คน ประมาณหนึ่งในสี่ของกลุ่มนี้คาดว่าอยู่ในประเทศออสเตรเลีย มานานมากกว่า 9 ปี (DIMIA 1999) ในการคาดประมาณผู้ย้ายถิ่นผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นมักมีความแตกต่างกัน ซึ่งมาจากความแตกต่าง 3 ประการคือ ความแตกต่างของคำจำกัดความและวิธีการเก็บข้อมูล เมื่อกล่าวถึงจำนวนรวมของผู้อพยพก็จะหมายถึง จำนวนรวมสะสม (stock) ของผู้อพยพ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง หรือจำนวนผู้อพยพใหม่ที่ไหลเข้ามาในประเทศหรือพื้นที่ปลายทาง (flows) ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และความแตกต่างของฐานข้อมูลที่ใช้และวิธีการที่ใช้คาดประมาณ การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวด้วยวิธีการต่างๆ สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเภทคือการคาดประมาณที่ได้ภาพรวมทั้งประเทศ และการคาดประมาณที่ได้เฉพาะกลุ่ม เช่น ข้อมูลจากการจับกุม หรือการจดทะเบียน การคาดประมาณทั้ง 2 ประเภทนี้อาจให้ภาพกระแสการหลังไหลในแต่ละปี และจำนวนสะสมในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือสามารถจำแนกย่อยตาม อายุ เพศ การทำงาน และลักษณะการกระจายตัวของแรงงานในประเทศปลายทางและประเทศต้นทาง โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของฐานข้อมูลที่ใช้ และการออกแบบการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในกรณีที่ดำเนินการสำรวจใหม่เอง การใช้ช่วงเวลาในการอ้างอิงจำนวนต่างๆ อาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน เพราะผู้โคควีอาจเดินทางออกไปก่อนหน้านี้แล้วอย่างสมัครใจ หรือเพราะถูกจับหรือถูกส่งตัวกลับประเทศ หรือเดินทางออกโดยไม่ผ่านด่าน บางคนอาจเสียชีวิตไปแล้ว การจะคำนวณให้แม่นยำตรงจำนวนที่สุดจึงจำเป็นต้องทราบค่าตัวเลขต่างๆ เหล่านี้ด้วย

ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ความต้องการแรงงานหรืออุปสงค์แรงงาน หมายถึง ความต้องการแรงงานเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนการผลิตสินค้าและวิธีการผลิต โดยทั่วไปลักษณะของอุปสงค์แรงงาน เป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) หมายถึง อุปสงค์แรงงานเกิดขึ้น เนื่องมาจากการเสนอซื้อสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ผลิตมีความต้องการแรงงานมากขึ้น เพื่อทำการผลิตสินค้าและบริการ ตอบสนองความต้องการเสนอซื้อนั้น

1. ทฤษฎีอุปสงค์ อุปทาน

การวิเคราะห์เรื่องตลาดแรงงานเรามักจะได้ยินคำว่าแรงงานส่วนเกิน (Labor surpluses) และแรงงานที่ขาดแคลน (Labor shortages) อยู่เสมอ ซึ่งคำดังกล่าวจะไม่มีความหมายเลย หากขาดการพิจารณาในขอบข่ายของการทำงานของตลาดแรงงาน ยกตัวอย่าง ในการพยากรณ์ความต้องการกำลังคนล่วงหน้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งเป็นการประเมินว่าในอีก 5-10 ปี ข้างหน้าประเทศจะต้องการกำลังคนระดับนั้นระดับนี้จำนวนเท่าไรคน และหน่วยงานผลิตจะสามารถผลิตสนองตอบได้จำนวนเท่าไรคน ถ้าหากจำนวนที่ผลิตได้ต่ำกว่าจำนวนที่คาดว่าจะต้องการประเทศนั้น ก็จะขาดแคลนแรงงานประเภทนั้น จำนวนเท่าไรคน ซึ่งการพยากรณ์ในลักษณะดังกล่าวจะมีความคลาดเคลื่อนอย่างมากเนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงราคาของแรงงาน ซึ่งคาดว่าจะมีการขาดแคลนนั่น ในทางเศรษฐศาสตร์การระบุว่า แรงงานประเภทใดประเภทหนึ่งมีการขาดแคลนหรือมีส่วนเกินนั้น จำเป็นที่จะต้องระบุว่า ณ ระดับราคาใด ทั้งนี้เพราะในการทำงานของกลไกตลาดแรงงาน จะปรากฏราคาดุลยภาพ (Equilibrium wage) นั่นคือราคาซึ่งทำให้อุปสงค์แรงงานและอุปทานแรงงานเท่ากัน ดังนั้นปรากฏการณ์การขาดแคลนแรงงานหรือแรงงานส่วนเกิน จึงเป็นปรากฏการณ์ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่มีข้อจำกัดในตลาด เพื่อมิให้ระดับราคาปรับตัวเข้าสู่ระดับดุลยภาพได้ (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539)

ภาพที่ 3 แรงงานส่วนเกินและแรงงานขาดแคลน

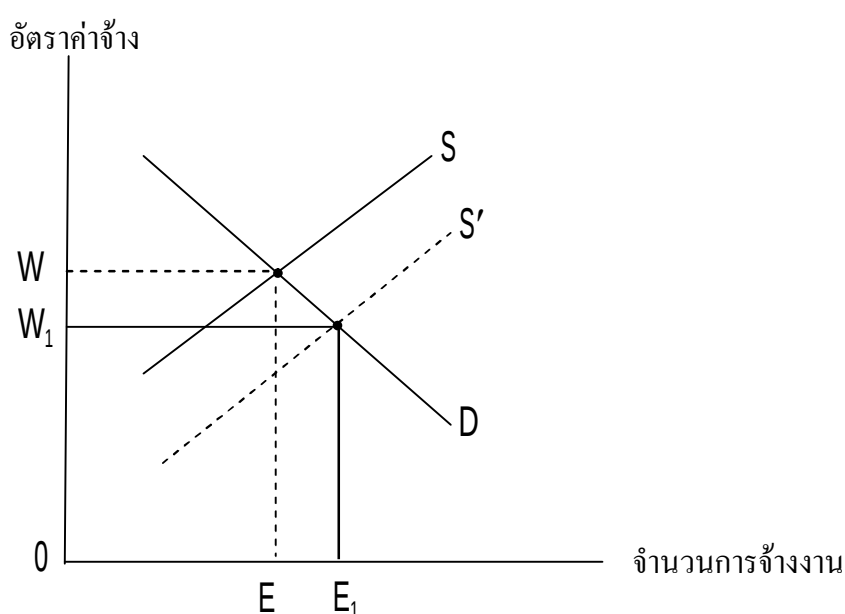
ที่มา: สุมาลี ปิตยานนท์ (2539: 21)

ภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าราคาคุณภาพของแรงงานประเภทนี้จะอยู่ที่ W แต่ถ้าเกิดราคาของแรงงานขยับขึ้นเป็น W_1 จำนวนแรงงานที่หางานทำมากกว่าอุปสงค์และจะเกิดภาวะแรงงานส่วนเกินขึ้น ซึ่งแสดงโดยช่องว่างระหว่างเส้น S และ D แต่ปัญหาที่ต้องพิจารณาจากสภาวะเช่นนี้ก็คือ เพราะเหตุใดราคาของแรงงานจึงอยู่ที่ W_1 ทำไมแรงงานที่ว่างงานจึงไม่ยอมลดค่าจ้างของตัวเองลงไป เพื่อที่ระดับค่าจ้างจะได้ลดลง ณ จุด W ซึ่งจะสามารถเกลี่ยตลาดได้ สภาวะดังกล่าวที่เกิดขึ้นมักเกิดจากการที่มีอิทธิพลบางอย่างของสถาบัน ที่มาจำกัดการปรับตัวของอัตราค่าจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสหภาพแรงงานและกฎหมายกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งทำให้นายจ้างไม่สามารถลดระดับค่าจ้างลงได้ (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539)

ในกรณีของแรงงานขาดแคลน สภาวะการขาดแคลนจะคงอยู่ ถ้าหาก W_2 ไม่สามารถปรับตัวสูงขึ้นถึงระดับ W ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การปรับตัวขึ้นของ W_2 ในกรณีขาดแคลนนี้มักเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก เนื่องจากไม่ค่อยมีข้อจำกัดโดยเฉพาะในธุรกิจของเอกชน แต่ปัญหาอาจเกิดขึ้นในกรณีของการขาดแคลนในภาครัฐ ซึ่งการปรับตัวของค่าจ้างให้สูงขึ้นมักทำได้ไม่มากนักและมักต้องใช้เวลาานาน สภาวะการขาดแคลนแรงงานอาจเกิดขึ้นได้อีก ส่วนกรณีที่เส้นอุปสงค์แรงงานขยับตัวไปทางขวามือในขณะที่เส้นอุปทานซึ่งขยับตัวตามด้วยในอัตราที่ช้ากว่า ดังนั้นอัตราค่าจ้างโดยทั่วไปของแรงงานประเภทนี้จึงขยับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับอัตราค่าจ้างโดยทั่วไปในกรณีที่นายจ้างต้องเพิ่มค่าจ้างให้สูงขึ้นอย่างรวดเร็วแก่แรงงานประเภทนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ

อัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ย จึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการร้องเรียนว่ามีสภาวะขาดแคลนแรงงานเกิดขึ้น แม้ว่าจะมีค่าจ้างคุณภาพใหม่เกิดขึ้นซึ่งจะเกลี่ยตลาดได้แล้วก็ตาม ในการวิเคราะห์การปรับตัวของ ตลาดแรงงานเพื่อเกลี่ยแรงงานส่วนเกินและแรงงานขาดแคลนข้างต้น แสดงถึงบทบาทในการ จัดสรรทรัพยากรของตลาดแรงงาน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539)

กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงของระดับอุปทานแรงงาน ในระบบเศรษฐกิจซึ่งมักเกิดขึ้นในระยะยาวนั้น ลักษณะการทำงานของกลไกตลาด จะมีดังต่อไปนี้

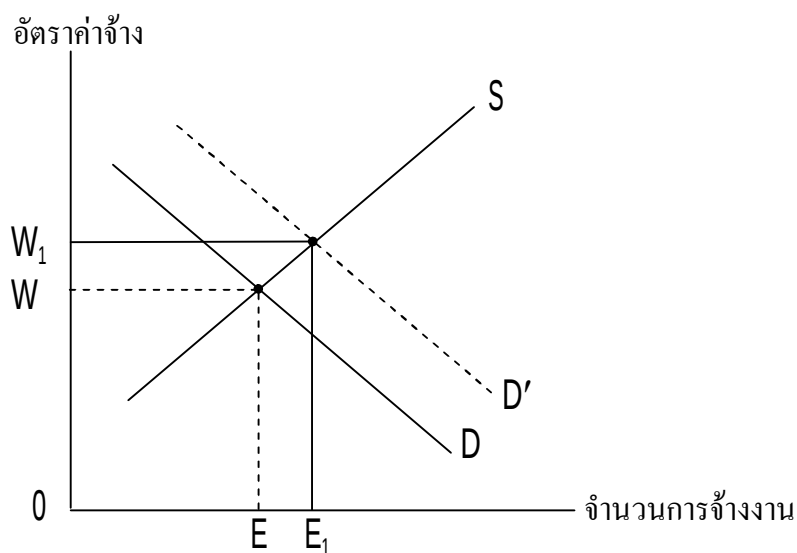

ภาพที่ 4 กลไกการทำงานของตลาดแรงงานเมื่ออุปทานแรงงานเปลี่ยนแปลง
ที่มา: สุมาลี ปิตยานนท์ (2539: 23)

ถ้าเส้นอุปทานแรงงานจะขยับตัวจาก S เป็น S' ภาพที่ 4 ซึ่งจะทำให้ระดับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นเป็น E_1 เกิดอุปทานส่วนเกิน ดังนั้นระดับค่าจ้างลดลงจาก W เป็น W_1 นั้น ในความเป็นจริงระดับค่าจ้าง จะไม่อยู่ในรูปของการลดลงของค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน แต่จะอยู่ในรูปของการที่ระดับค่าจ้างของอาชีพนี้ จะเพิ่มช้ากว่าการเพิ่มของอัตราค่าจ้างอาชีพอื่นๆ และอัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยในระบบเศรษฐกิจ (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539)

ในกรณีที่ผู้ผลิตต้องการลดต้นทุนในการผลิต คือ ลดค่าจ้างแรงงานลง จะทำได้ก็ต่อเมื่อแรงงานส่วนเกิน คือ เส้นอุปทานแรงงานเคลื่อนไปทางขวามือ ระดับค่าจ้างจะสามารถลดลงได้

กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงของระดับอุปสงค์แรงงาน ในระบบเศรษฐกิจลักษณะการทำงานของกลไกตลาด จะมีดังต่อไปนี้

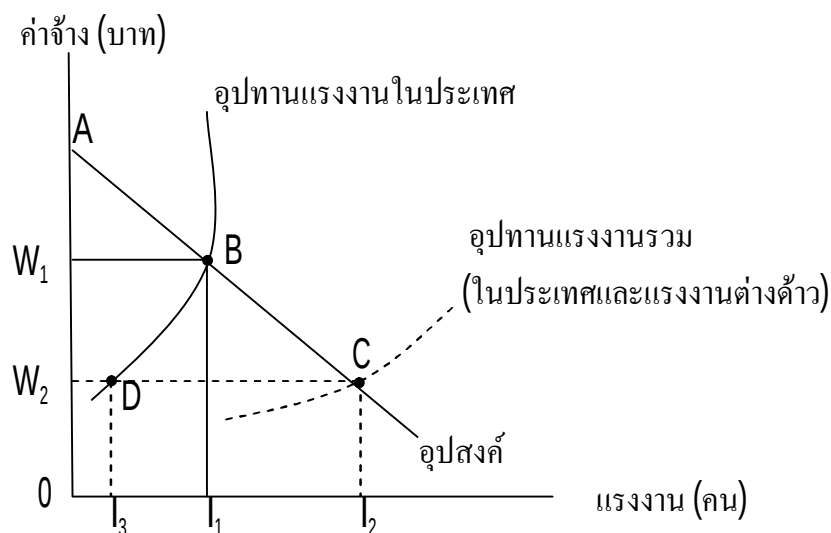

ภาพที่ 5 กลไกการทำงานของตลาดแรงงานเมื่ออุปสงค์แรงงานเปลี่ยนแปลง
ที่มา: สุมาลี ปิตยานนท์ (2539: 24)

ภาพที่ 5 แสดงการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปสงค์แรงงาน กรณีการเพิ่มของอุปสงค์แรงงาน ซึ่งสืบเนื่องมาจากความต้องการแรงงานในประเทศของหน่วยธุรกิจเพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์เคลื่อนไปทางขวามือ จาก D เป็น D' ความต้องการจ้างงานจะเพิ่มขึ้นจาก E เป็น E_1 ถ้าค่าจ้างยังอยู่ที่ W จะเกิดอุปสงค์ส่วนเกิน ดังนั้นค่าจ้างเพิ่มขึ้นจาก W เป็น W_1 ผลกระทบจากการที่อุปสงค์แรงงานเพิ่มขึ้นนี้มีมากน้อยเพียงใด จะขึ้นอยู่กับเส้นอุปทานแรงงาน ตัวอย่างเช่นถ้าเส้นอุปทานแรงงานมีความยืดหยุ่นมากจนกระทั่งเป็นเส้นนอน การเพิ่มขึ้นของระดับอุปสงค์แรงงานจะส่งผลกระทบต่อระดับการจ้างงานมากกว่าระดับค่าจ้าง แต่ถ้าเส้นอุปทานแรงงานไม่มีความยืดหยุ่นคือมีลักษณะเป็นเส้นตั้งฉาก การเพิ่มของระดับอุปสงค์แรงงาน จะส่งผลกระทบต่อระดับค่าจ้างมากกว่าผลทางด้านการทำงาน (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539)

ในกรณีที่เส้นอุปสงค์แรงงานขยับตัวไปทางขวามือ เช่น ผลกระทบที่มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นหรือมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะมีความต้องการแรงงานส่วนเกินในขณะที่เส้นอุปทานซึ่งขยับตัวตาม ในอัตราที่ช้ากว่า ดังนั้นอัตราค่าจ้างโดยทั่วไปของแรงงานประเภทนี้ จึงขยับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับอัตราค่าจ้างโดยทั่วไป ในกรณีที่นายจ้างต้องเพิ่มค่าจ้างให้

สูงขึ้นอย่างรวดเร็วแก่แรงงานประเภทนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ย จึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการร้องเรียนว่ามีสภาวะขาดแคลนแรงงานเกิดขึ้น แม้ว่าจะมีค่าจ้างดูสภาพใหม่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถเกลี้ยกล่อมได้แล้วก็ตาม (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539) จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการอพยพ

ภาพที่ 6 ตลาดแรงงานสำหรับงานที่ไม่พึงปรารถนา

ที่มา: ชุติมา สุวรรณ์เดชา (2546: 103)

จากภาพที่ 6 สามารถพิจารณาตลาดแรงงานโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์แรงงานและอุปทานแรงงาน จะพบว่าถ้าตลาดแรงงานในภาพเป็นตลาดแรงงานของแรงงานประเภทที่เป็นงานที่แรงงานไทยไม่ยอมทำ เช่น แรงงานในภาคเกษตรกรรม และถ้าไม่มีแรงงานต่างด้าว เส้นอุปทานก็就会有ความยืดหยุ่นน้อย แรงงานก็จะได้ค่าแรงสูงขึ้นที่ W_1 และปริมาณการจ้างงาน I_1 เนื่องจากไม่มีแรงงานไทยทำงานมากนัก เพราะเห็นว่ามีต้นทุนค่าเสียโอกาสสูง เช่น ทำงานในไร่ที่มีการใช้ยาฆ่าแมลงในปริมาณมาก สุดท้ายแล้วอาจจะต้องมีปัญหาสุขภาพตามมา หรือแรงงานอาจจะไม่เห็นโอกาสในความก้าวหน้าในงานดังกล่าว เป็นต้น (ชุติมา สุวรรณ์เดชา, 2546)

เมื่อแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศ อุปทานของแรงงานก็จะเพิ่มขึ้นและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น แสดงว่าแรงงานต่างด้าวมีการตอบสนองต่อค่าจ้าง สำหรับงานที่ไม่พึงปรารถนานี้มากกว่าแรงงานไทย การเพิ่มค่าจ้างไปไม่มากก็จะทำให้แรงงานต่างด้าวจำนวนมากยินดีที่จะทำงาน การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวจะทำให้ค่าจ้างลดลงเป็น W_2 โดยจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นเท่ากับ I_2 (ชุติมา สุวรรณ์เดชา, 2546)

ระดับค่าจ้าง W_2 นี้จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยินดีจะทำงาน จะมีมากกว่าแรงงานในประเทศ เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง I_3 และ (I_2-I_3) หากแรงงานต่างด้าวจำนวน I_2-I_3 ถูกส่งกลับประเทศ จะทำให้แรงงานในประเทศได้งานเพิ่มขึ้นเท่ากับ I_2-I_3 หรือไม่ คำตอบก็คือไม่ แรงงานในประเทศบางส่วนอาจจะได้งานเพิ่มขึ้นแต่ไม่ใช่ในลักษณะหนึ่งต่อหนึ่ง เนื่องจากค่าจ้างสูงขึ้น เพราะหน่วยธุรกิจไม่เพิ่มค่าจ้างให้แรงงานในประเทศ หน่วยธุรกิจก็จะพบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน ดังนั้นปัญหาที่สำคัญก็คือหลังจากที่แรงงานต่างด้าวถูกส่งกลับ หน่วยธุรกิจมักจะไมยอมให้ค่าจ้างปรับตัวเข้าสู่ค่าจ้างดุลยภาพตามกลไกตลาด ไม่ใช่เพราะแรงงานในประเทศไม่ยอมทำงาน แต่เป็นเพราะค่าจ้างนั้นต่ำกว่าค่าจ้างดุลยภาพ มีเพียงเงื่อนไขเดียวที่จะทำให้การส่งแรงงานต่างด้าว กลับประเทศแล้วทำให้แรงงานในประเทศได้งานเพิ่มขึ้นเท่ากับแรงงานต่างด้าวที่ถูกส่งกลับไป ก็คือการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำโดยที่แรงงานทุกคนจะต้องได้ค่าจ้างเท่ากันหมด ร่วมกับการกำหนดกฎหมายสำหรับการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างเคร่งครัด แต่ถึงกระนั้นหน่วยธุรกิจก็ยังมีทางเลือกที่จะไปทำธุรกิจในประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ ดังนั้นการที่ประเทศสามารถขจัดแรงงานต่างด้าวไปได้ แรงงานในประเทศกับแรงงานต่างประเทศก็ต้องแข่งขันกันต่อไป (สุติมา สุวรรณ์เดชา, 2546)

ผลต่ออัตราค่าจ้าง ภาพที่ 6 ได้แสดงให้เห็นแล้วว่าการอพยพเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว มีผลทำให้ค่าจ้างในตลาดแรงงานลดลง แต่ผลโดยรวมของแรงงานต่างด้าวต่อค่าจ้างเฉลี่ยโดยแท้ที่จริงแล้วยากที่จะสรุป เพราะขึ้นอยู่กับประเภทของแรงงานต่างด้าว ในบางอุตสาหกรรมหรือธุรกิจ ทั้งแรงงานในประเทศและแรงงานต่างด้าวเป็นปัจจัยการผลิตที่ต้องใช้ร่วมกันทั้งคู่ ในกรณีนี้หากค่าจ้างลดลงก็หมายถึงต้นทุนการผลิตลดลง ก่อให้เกิดผลทางผลผลิต (Output effect) ทำให้อุปสงค์ต่อแรงงานในประเทศเพิ่มขึ้น จึงเป็นไปได้ที่ผลจากการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ยอมทำงานหนัก จะทำให้แรงงานในประเทศมีงานทำ และการใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวในการอุปโภคบริโภคก็มีผลให้อุปสงค์ต่อแรงงานเพิ่มขึ้นด้วย (สุติมา สุวรรณ์เดชา, 2546)

ดังนั้นผลของการจ้างแรงงานต่างด้าวต่อค่าจ้าง ก็คือค่าจ้างสำหรับแรงงานไร้ฝีมือในประเทศที่สามารถทดแทนได้ด้วยแรงงานต่างด้าวจะลดลง แต่ไม่สามารถที่จะกล่าวได้ว่าการจ้างแรงงานต่างด้าว ทำให้อัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยของประเทศลดลง แต่การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว มีผลทำให้นายจ้างทำการกดค่าจ้างของแรงงานไร้ฝีมือในประเทศ เป็นผลให้ค่าจ้างของแรงงานไร้ฝีมือในประเทศลดลง (สุติมา สุวรรณ์เดชา, 2546)

2. ทฤษฎีอัตราการว่างงานธรรมชาติ

ทฤษฎีเรื่องอัตราการว่างงานธรรมชาติ (Natural rate of unemployment) นั้นพัฒนาขึ้นโดย มิวตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) จากทฤษฎีอัตราธรรมชาติ (Natural Rate Theory) ที่ว่าระบบเศรษฐกิจ จะมีระดับการจ้างงานและผลผลิตดุลยภาพระดับการจ้างงานหรือผลผลิตในระยะสั้น ไม่เท่ากับระดับดุลยภาพก็ได้ แต่ในระยะยาวจะมีการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ ระดับการจ้างงานและผลผลิตในดุลยภาพนั้น เรียกว่าระดับการจ้างงานธรรมชาติและระดับผลผลิตธรรมชาติ อัตราการว่างงานธรรมชาติ จึงหมายถึงอัตราการว่างงานในระยะยาวของระบบเศรษฐกิจ และถึงแม้ว่าระบบเศรษฐกิจนั้นจะมีอัตราการว่างงานอยู่ แต่ก็อาจที่จะมีความต้องการแรงงานส่วนเกินเกิดขึ้นได้ เนื่องจากจะมีงานบางประเภทที่แรงงานในประเทศไม่ยอมทำ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ต้องนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น

3. ทฤษฎีการย้ายถิ่นของดัมเบิลยู อาเธอร์ เลวิส

แนวคิดตามแบบจำลองของ ดัมเบิลยู อาเธอร์ เลวิส (W. Arthur Lewis) เป็นแบบจำลองตามแนวคิดเรื่องการอพยพย้ายถิ่น ซึ่งกล่าวถึงเรื่องแรงงานส่วนเกิน แบบจำลองมีข้อสมมติที่สำคัญคือ เศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 2 ภาคใหญ่ ได้แก่ ภาคนายทุนอุตสาหกรรม (Capitalist Sector) กับภาคเกษตรกรรมยากจน (Subsistence Agricultural Sector) ในภาคอุตสาหกรรมมีทุนมาก (Capital Abundant) ส่วนในภาคเกษตรมีแรงงานเหลือเฟือ (Unlimited Supply of Labor) ดังนั้นอัตราค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม จึงสูงกว่าอัตราค่าจ้างในภาคเกษตรกรรม แรงงานในภาคเกษตรหรือในชนบทนั้นเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ (Unskilled labor) จำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมและค่าฝึกอบรม (Training costs) ให้อยู่ในระดับคงที่แม้ว่าจะฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไม่ใหญ่โตจนเกินไป และได้สัดส่วนกับการเพิ่มขึ้นของประชากร เพราะถ้าไม่อย่างนั้นก็จะเกิดการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมขึ้น จากข้อสมมติดังกล่าวขบวนการอพยพแรงงานเกิดขึ้น เพราะความแตกต่างระหว่างอัตราค่าจ้างใน 2 ภาคเศรษฐกิจ และหากมองการอพยพในระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความแตกต่างของอัตราค่าจ้างในระหว่างประเทศ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ แรงงานในประเทศที่มีอัตราค่าจ้างต่ำ มักจะอพยพไปหางานทำให้ประเทศที่มีอัตราค่าจ้างสูงกว่า

4. ทฤษฎีทั่วไปว่าด้วยการอพยพย้ายถิ่นเพื่อทำงาน

กฎของการเคลื่อนย้ายแรงงานของ E.G. Ravenstine (Ravenstine 's Law of Migration) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่น แนวคิดนี้กล่าวว่าการย้ายถิ่นเกิดจากปัจจัยผลักดันในประเทศต้นทาง เช่น ความยากจน การขาดแคลนที่ดิน การมีประชากรมากเกินไป และปัจจัยดึงดูดของประเทศปลายทาง เช่น โอกาสในการมีงานทำ ค่าจ้าง ความทันสมัย Ravenstine มองในด้านกายภาพ ในขณะที่แนวคิดของ Michael P Todaro กล่าวว่าคนที่ผู้ย้ายถิ่นแต่ละคนจะทำการตัดสินใจเลือกที่จะย้ายถิ่นหรือไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับและการประเมินโอกาสในการมีงานทำ ซึ่งการย้ายถิ่นจะนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของค่าจ้างในระยะยาว และก่อให้เกิดดุลยภาพทางเศรษฐกิจ แนวคิดของ E.S Lee เป็นการวิเคราะห์ถึงขนาด กระแส และการไหลทวนกระแส ของการอพยพ ซึ่งให้ความเห็นว่าการอพยพคือการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยอย่างถาวรหรือกึ่งถาวร ไม่ว่าจะการอพยพจะสั้นหรือยาวหรือยากอย่างไร การเคลื่อนไหวใด ๆ เกี่ยวกับการอพยพจะเกี่ยวข้องกับจุดเริ่มต้น จุดหมายปลายทาง และอุปสรรคซึ่งกันขวางระหว่างต้นทางกับปลายทาง นอกจากนี้ Theodore W Schultz ให้ความเห็นว่าการย้ายถิ่นเป็นขบวนการตัดสินใจที่นำไปสู่การเพิ่มพูนรายได้ พัฒนาความรู้ ประสบการณ์ แต่ขณะเดียวกันการย้ายถิ่นก็จะมีต้นทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้ย้ายถิ่นจะตัดสินใจย้ายถิ่นหากประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่าต้นทุน คิดตลอดช่วงระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นการตัดสินใจย้ายถิ่นจึงเป็นการตัดสินใจ ตามแนวคิดการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา

จากแนวคิดตามทฤษฎีข้างต้น สามารถศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นมาทำงานในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ได้ว่าคือมีทั้งปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด ซึ่งเกิดจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) ปัจจัยด้านประชากร (Demographic Factors) และปัจจัยด้านสถาบัน (Institutional Factors)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

1. อัตราค่าจ้าง หมายถึง ผลตอบแทนที่แรงงานได้รับจากการทำงาน ซึ่งหากว่าอัตราค่าจ้างที่จะได้รับคาดว่าจะสูงกว่าเดิม และแรงงานมีความพร้อมที่จะย้ายถิ่น ก็จะทำให้แรงงานตัดสินใจย้ายถิ่นไปแสวงหาอัตราค่าจ้างที่สูงกว่าเดิม

2. โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง ขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจ ของประเทศ ปลายทางและความสามารถในการทดแทน ระหว่างแรงงานเดิมกับแรงงานใหม่ ว่ามีความยืดหยุ่น มากน้อยเพียงใด

3. ต้นทุนในการย้ายถิ่น หากต้นทุนสูง การอพยพย้ายถิ่นจะน้อย

4. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเปรียบเทียบของประเทศปลายทางที่มากกว่า ประเทศต้นทาง ส่งผลให้เกิดความต้องการในปัจจัยการผลิต เพิ่มขึ้นตามมา เช่น ทุน ที่ดิน และ แรงงาน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้เกิดความต้องการแรงงานหรือเกิดแรงงานส่วนเกิน

ปัจจัยด้านประชากร

1. เพศ โดยทั่วไปผู้ชาย มักมีอัตราการอพยพสูงกว่าเพศหญิงอาจเนื่องมาจากความต้องการ ของตลาดแรงงาน เช่น งานช่าง กรรมกร เป็นต้น

2. อายุ ผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวมักจะมีอัตราการอพยพ สูงกว่าผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากต้นทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานของผู้สูงอายุและความเสี่ยงที่ไม่ได้ทำงาน จะมากกว่าผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ผลตอบแทนในช่วงอายุที่ทำงานจะได้น้อยกว่า

3. การศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีประสบการณ์ หรือมีทักษะในงาน มักจะมีอัตราการ อพยพมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้เพราะโอกาสที่จะได้งานและรายได้ที่คาดว่าจะได้รับของคน ที่มีการศึกษาสูง จะมีมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย

4. ความหนาแน่นของประชากร ในประเทศต้นทางมีอัตราสูง เมื่อเทียบกับปัจจัยการผลิต จะเร่งผลักดันให้เกิดการอพยพไปยังประเทศปลายทางเร็วขึ้น

ปัจจัยด้านสถาบัน

1. กฎหมาย เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐ หากรัฐมีนโยบายส่งเสริมให้คนต่าง ด้าวเข้ามาทำงานได้ ก็จะออกกฎหมายที่จะสามารถอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานได้ แต่ถ้า

เมื่อใครรัฐไม่ต้องการแรงงานต่างด้าวก็จะออกกฎหมาย เพื่อกีดกันและผลักดัน ให้แรงงานต่างด้าวอพยพกลับประเทศต้นทางหรือไปประเทศที่สาม

จากแนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายข้างต้นสามารถสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์และแบบจำลองทางสถิติขึ้นมาได้ดังนี้

แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น การศึกษานี้จะศึกษาปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ โดยศึกษาในภาพรวมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Stock) สร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อประมาณขนาดของแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลง ของจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยต่อจำนวนแรงงานไทยทั้งหมด แสดงได้ดังนี้

$$L_t = (L_{ft} / L_{it}) \times 100 \quad (1)$$

โดยกำหนดให้

L_t = สัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย

มีหน่วยเป็นร้อยละ ในปีที่ t

L_{ft} = จำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา

มีหน่วยเป็นจำนวนคน ในปีที่ t

L_{it} = จำนวนแรงงานไทย มีหน่วยเป็นจำนวนคน ในปีที่ t

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย ขึ้นอยู่กับอัตราการอพยพเข้ามาของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา และจำนวนแรงงานไทยที่ทำงาน

จากทฤษฎีดังกล่าวได้ว่าการตัดสินใจอพยพของแรงงานต่างด้าวมักเกิดขึ้น จากปัจจัยผลักดันในประเทศต้นทาง ได้แก่ ความยากจน การขาดแคลนที่ดิน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ และปัจจัยดึงดูดในประเทศปลายทาง ได้แก่ โอกาสการมีงานทำ อัตราค่าจ้าง สาเหตุหลักของการอพยพจะมา

จากความยากจนของประเทศต้นทาง และโอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) ตามแนวคิดของ Michael P Todaro ที่กล่าวว่าคนที่ผู้ย้ายถิ่นแต่ละคนจะทำการตัดสินใจเลือกที่จะย้ายถิ่นหรือไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับและการประเมินโอกาสการมีงานทำ ซึ่งรายได้หรืออัตราค่าจ้างของแรงงานในประเทศไทย สูงกว่าอัตราค่าจ้างประเทศต้นทางของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา แต่ในส่วนของการประเมินโอกาสการมีงานทำ (Opportunity to find a job) จะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) ปัจจัยด้านประชากร (Demographic Factors) และปัจจัยด้านสถาบัน (Institutional Factors) ซึ่งในการศึกษาค้างนี้จะพิจารณาเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจเท่านั้น

ในการศึกษาค้างนี้เราจะดูเฉพาะปัจจัยดึงดูด นั่นคือโอกาสการมีงานทำ (Opportunity to find a job) ในประเทศปลายทาง ซึ่งประเทศปลายทางก็คือประเทศไทยเท่านั้น เขียนเป็นสมการที่ (2) ได้ดังนี้

$$L_t = f(Ofj_t) \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

L_t = สัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย
มีหน่วยเป็นร้อยละในปีที่ t

Ofj_t = โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) ในปีที่ t

จากสมการที่ (2) การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย ขึ้นอยู่กับ โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job)

โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) จะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) ดังนี้คือ

1. มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานตามมา ทำให้มีโอกาสมีงานทำ

2. ความต้องการแรงงานส่วนเกิน (Excess Demand) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแสดงถึงความขาดแคลนแรงงานส่งผลให้ต้องนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศ การที่จำนวนแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในประเทศไทยได้

3. ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ที่แสดงถึงนโยบายของรัฐบาลไทย ที่เปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน มีผลคือโอกาสการมีงานทำ อัตราค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาต้องจ่ายยิ่งสูงอาจส่งผลให้มีจำนวนแรงงานต่างด้าวนอกระบบมีจำนวนมากขึ้น ดังนั้นจึงสามารถเขียนสมการที่ 3 ได้ดังนี้

$$Of_{jt} = f(G_t, EL_t, ED_t, C_t) \quad (3)$$

โดยกำหนดให้

Of_{jt} = โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) ในปีที่ t

G_t = มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย มีหน่วยเป็น พันล้านบาท ในปีที่ t

EL_t = จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีหน่วยเป็นจำนวนพันคน ในปีที่ t

ED_t = ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีหน่วยเป็น จำนวนพันคน ในปีที่ t

C_t = ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่าย ในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีหน่วยเป็นบาท ในปีที่ t

สมการที่ (3) แสดงให้เห็นว่าโอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) จะขึ้นอยู่กับมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศปลายทาง จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย

แบบจำลองทางสถิติ

1. การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงเดี่ยว (Simple Regression Analysis)

แสดงการเปลี่ยนแปลงโอกาสการมีงานทำของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาในประเทศปลายทาง ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย สมการที่ (2) $L_t = f(Ofj_t)$ จะทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) แบ่งตามลักษณะข้อมูลได้ดังนี้

$$L_t = a_0 + a_1 Ofj_t + u_t \quad (4)$$

โดยกำหนดให้

L_t = สัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย
มีหน่วยเป็นร้อยละในปีที่ t

a_0 = ค่าคงที่

a_1 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

Ofj_t = โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) ในปีที่ t

u_t = ค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ในปีที่ t

2. การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis)

แสดงการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย แสดงให้เห็นว่าโอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง จะขึ้นอยู่กับมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย

$$Ofj_t = b_0 + b_1 G_t + b_2 EL_t + b_3 ED_t + b_4 C_t + x_t \quad (5)$$

โดยกำหนดให้

Ofj_t	= โอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง (Opportunity to find a job) ในปีที่ t
b_0	= ค่าคงที่
b_1, b_2, b_3, b_4	= ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
G_t	= มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย มีหน่วยเป็น พันล้านบาท ในปีที่ t
EL_t	= จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีหน่วยเป็น จำนวนพันคน ในปีที่ t
ED_t	= ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีหน่วยเป็น จำนวนพันคน ในปีที่ t
C_t	= ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีหน่วยเป็นบาทในปีที่ t
X_t	= ค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ในปีที่ t

3. การวิเคราะห์ด้วยสมการ Recursive System

สมการที่ (4) และ (5) สามารถแทนค่าระหว่างกันได้ จึงจะทำการวิเคราะห์ด้วยสมการ Recursive System โดยการแทนสมการที่ (5) เข้าไปในสมการที่ (4) จะได้สมการที่ (6) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้เราจะวิเคราะห์ด้วยสมการที่ (6) เท่านั้น

$$L_t = b_0 + b_1G_t + b_2EL_t + b_3ED_t + b_4C_t + z_t \quad (6)$$

โดยกำหนดให้

L_t	= สัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย มีหน่วยเป็นร้อยละในปีที่ t
b_0	= ค่าคงที่

- b_1, b_2, b_3, b_4 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
 G_t = มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย มีหน่วยเป็นพันล้านบาท ในปีที่ t
 EL_t = จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีหน่วยเป็นจำนวนพันคน ในปีที่ t
 ED_t = ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีหน่วยเป็นจำนวนพันคน ในปีที่ t
 C_t = ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีหน่วยเป็นบาทในปีที่ t
 Z_t = ค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ในปีที่ t

บทที่ 3

สภาพทั่วไป

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีแผนดำเนินการที่แน่นอน เริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504 – 2509 โดยมุ่งเน้นความสำคัญในการสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ จากประเทศเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม จนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ทำให้เกิดการขยายตัวของการผลิตสินค้าและบริการ ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมาระหว่างปี พ.ศ. 2531-2550 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 5.9 เว้นแต่ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 – 2541 ที่อัตราการขยายตัวติดลบและเริ่มฟื้นตัวในปี พ.ศ. 2542 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2531-2550 ณ ราคาปีฐาน 2531

ปี พ.ศ.	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า		ปี พ.ศ.	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า	
		มูลค่า ผลิตภัณฑ์ฯ (พันล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง ผลิตภัณฑ์ฯ (พันล้านบาท)			มูลค่า ผลิตภัณฑ์ฯ (พันล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง ผลิตภัณฑ์ฯ (พันล้านบาท)
2531	13.2	1,559.80	183.00	2541	-10.5	2,749.60	-323.00
2532	12.1	1,749.90	190.10	2542	4.4	2,871.90	122.30
2533	11.1	1,945.30	195.40	2543	4.8	3,008.40	136.50
2534	8.5	2,111.80	166.50	2544	2.2	3,073.60	65.20
2535	8	2,282.50	170.70	2545	5.3	3,237.00	163.40
2536	8.3	2,470.90	188.40	2546	7.1	3,468.10	231.10
2537	8.9	2,692.90	222.00	2547	6.3	3,688.10	220.00
2538	9.2	2,941.70	248.80	2548	4.6	3,858.00	169.90
2539	5.8	3,115.30	173.60	2549	5.2	4,059.60	201.60
2540	-1.4	3,072.60	-42.70	2550	4.9	4,259.60	200.00

หมายเหตุ: มูลค่าผลิตภัณฑ์ฯ คือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531 (2550)

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีอัตราการขยายอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความต้องการปัจจัยการผลิต ทุน ที่ดิน และแรงงาน เพิ่มขึ้นตามมา โดยประเทศไทยมีกำลังแรงงานและมีความต้องการแรงงานในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2535- 2550 (ตารางที่ 3) ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนประชากร กำลังแรงงาน ความต้องการแรงงานและความต้องการแรงงาน
ส่วนเกินระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550

				(หน่วย: พันคน)
ปี	จำนวน	ความต้องการ		
		แรงงาน		
พ.ศ.	ประชากร	กำลังแรงงาน	ความต้องการแรงงาน	ส่วนเกิน
2535	57,615.00	32,182.00	32,793.46	611.46
2536	58,442.00	32,240.00	32,852.56	612.56
2537	59,239.45	31,816.10	32,420.61	604.51
2538	59,281.85	32,174.85	32,786.17	611.32
2539	59,897.85	32,324.20	32,938.36	614.16
2540	60,499.75	32,780.45	33,403.28	622.83
2541	61,173.83	32,595.48	33,214.79	619.31
2542	61,778.73	32,910.83	33,536.14	625.31
2543	62,404.70	33,393.90	34,028.38	634.48
2544	62,935.92	33,813.47	34,455.93	642.46
2545	63,460.56	34,261.61	34,912.58	650.97
2546	64,006.20	34,901.72	35,571.67	669.95
2547	65,082.46	35,717.78	36,410.61	692.83
2548	65,110.37	36,131.98	36,857.44	725.46
2549	65,280.23	36,429.01	37,164.26	735.25
2550	65,739.96	36,941.98	37,680.43	738.45

ที่มา: กระทรวงแรงงาน (2550)

ตารางที่ 4 จำนวนแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2550

(หน่วย: คน)

ประเทศ	พ.ศ 2542	พ.ศ 2543	พ.ศ 2544	พ.ศ 2545	พ.ศ 2546	พ.ศ 2547	พ.ศ 2548	พ.ศ 2549	พ.ศ 2550
ไต้หวัน	115,096	107,572	90,358	79,589	75,849	69,982	57,663	61,689	52,193
สิงคโปร์	24,525	22,989	21,351	15,354	12,480	11,338	11,780	14,598	16,271
มาเลเซีย	17,716	20,541	3,457	14,619	7,479	5,833	4,915	3,297	3,432
ญี่ปุ่น	5,278	4,767	4,972	4,701	5,037	5,857	6,585	7,134	8,002
อิสราเอล	11,940	7,617	11,256	12,952	6,327	10,611	8,746	9,305	10,903
อื่นๆ	27,861	29,553	28,858	33,592	40,597	44,975	49,983	63,495	71,216
รวม	202,416	193,039	160,252	160,807	147,769	148,596	139,672	159,518	162,017

ที่มา: กระทรวงแรงงาน (2550)

ในขณะเดียวกันก็มีแรงงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ แรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และเป็นแรงงานระดับไร้ฝีมือ ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวในภูมิภาคเอเชีย ในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวน 162,017 คน ประเทศที่แรงงานไทยเดินทางไปทำงานมากที่สุดคือ ไต้หวัน จำนวน 52,193 คน รองลงมา คือ สิงคโปร์ จำนวน 16,271 คน และอิสราเอล จำนวน 10,903 คน การไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานไทย ทำให้ความต้องการแรงงานส่วนเกินเพิ่มขึ้น

ผลจากความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น และความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาครัฐกิจเอกชนโดยการรวมตัวกันของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย เปรจาะเรียกร้องและกดดันรัฐบาลให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวได้ (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2545) ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดสถานะการขาดแคลนแรงงานที่จะส่งผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ

ประเภทแรงงานต่างด้าว

แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย หมายถึง ชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย ทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง และไม่ได้รับใบอนุญาตทำงานหรือได้รับใบอนุญาตทำงาน แต่ทำงานไม่ตรงอาชีพหรือไม่ตรงสถานที่หรือไม่ตรงตามระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต ซึ่งแรงงานประเภทที่ก่อให้เกิดปัญหากับประเทศ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labour) และเป็นแรงงานระดับล่าง เช่น กรรมกร ก่อสร้าง ประมง เป็นต้น

แรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย หมายถึง คนต่างชาติที่เข้ามาทำงานโดยได้รับใบอนุญาตทำงานหรือ Work permit โดยสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท

1. ประเภทชั่วคราว หมายถึง แรงงานต่างชาติที่เข้าเมืองมาอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และถือวีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราว (non-immigration visa) แล้วยื่นขอใบอนุญาตทำงาน ใบอนุญาตส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาครั้งละไม่เกิน 1 ปี

2. ประเภทตลอดชีพ หมายถึง คนต่างด้าวผู้ซึ่งได้รับอนุญาตทำงานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 322 ข้อ 10 (1) มีสาระสำคัญว่าใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและทำงานอยู่แล้วก่อนวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ให้ใช้ได้ตลอดชีวิตของคนต่างด้าวนั้น เว้นแต่คนต่างด้าวจะเปลี่ยนอาชีพใหม่

3. ประเภทตามมาตรา 12 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง หมายถึง คนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ไม่ได้สัญชาติไทย ชาวต่างชาติที่ถูกถอนสัญชาติ ชาวต่างชาติที่ถูกเนรเทศหรืออยู่ในระหว่างการรอการส่งออกนอกประเทศไทย หรือชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต (ลักลอบเข้าเมือง) ซึ่งแรงงานต่างด้าวประเภทนี้สามารถขอรับใบอนุญาตทำงานได้ตามประกาศ กระทรวงหรือมติคณะรัฐมนตรี

4. ประเภทได้รับส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมาย หมายถึง คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในสถานประกอบการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือตามกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับคนต่างด้าว พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม (ตามมาตรา 10 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521)

ในส่วนองแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา รัฐบาลได้ใช้นโยบายยืดหยุ่นสามารถทำงานได้ตามแผนใหม่ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อเปิดนโยบายผ่อนผันให้บุคคลที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย สามารถที่จะทำงานได้ชั่วคราวตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด ทั้งนี้เพื่อลดภาวะการขาดแคลนแรงงานที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การประกาศผ่อนผันเป็นมติของคณะรัฐมนตรี การวางแผนทางการปฏิบัติที่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามา และเป็นการอพยพเข้ามาแบบผิดกฎหมาย สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวเป็นผู้ดำเนินการให้บริการในการรับจดทะเบียน ส่วนช่วงเวลา ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายที่แรงงานต่างด้าวต้องจ่าย จะดำเนินการตามประกาศของคณะรัฐมนตรีเป็นครั้ง ๆ ไป จำนวนแรงงานต่างด้าวดังกล่าวที่จดทะเบียนกับสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550 แสดงได้ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา
ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550

(หน่วย: คน)

ปี พ.ศ.	พม่า	ลาว	กัมพูชา	รวม
2535	1,286	0	0	1,286
2539	256,492	11,594	25,566	293,652
2541	79,037	1,261	10,593	90,891
2542	89,318	1,164	9,492	99,974
2543	90,724	1,011	7,921	99,656
2544	451,335	59,358	57,556	568,249
2545	349,264	42,196	38,164	430,074
2546	340,029	32,492	36,818	409,339
2547	633,692	105,259	110,601	849,552
2548	539,416	90,073	75,804	705,293
2549	568,878	84,824	71,293	724,995
2550	498,091	22,085	26,096	596,613

หมายเหตุ: ปี พ.ศ. 2536-2538, 2540 ไม่มีการรับจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

ที่มา: สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2550)

แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา สามารถทำงานในประเทศไทยได้อย่างถูกกฎหมาย โดยการมาขึ้นขอจดทะเบียนตามประกาศมติคณะรัฐมนตรี โดยที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายค่าจ้างในระบบหรือค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียน เพื่อให้ได้ทำงานในประเทศไทย

ตารางที่ 6 ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการ
จดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541-2550

(หน่วย: บาท)

ปี พ.ศ.	ประกัน สุขภาพ	ค่าตรวจ สุขภาพ	ค่าธรรมเนียม				รวม
			ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตที่ ไม่เกิน 1 ปี	และผลิต ใบอนุญาต (อากร)	ค่าประกัน (กรณีไม่มาต่อ ใบอนุญาต)	ค่าประกัน ในการส่ง ตัวกลับ	
2535	-	-	1,000	-	5,000	-	6,000
2539	-	500	1,000	-	1,000	-	2,500
2541	500	700	1,000	-	1,000	-	3,200
2542	1,000	700	1,000	-	1,000	-	3,700
2543	1,000	700	1,000	-	1,000	-	3,700
2544	1,200	-	900	150	-	1,000	3,250
2545	1,200	300	1,800	150	1,000	1,000	5,450
2546	1,200	300	1,800	150	1,000	1,000	5,450
2547	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2548	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2549	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2550	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850

ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2550)

อัตราค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปในแต่ละปี ประกอบด้วยค่าธรรมเนียมการขึ้นขอจดทะเบียน(ใบสมัคร) ค่าประกันสุขภาพ ค่าตรวจสุขภาพ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตที่ขอทำงานมีอายุไม่เกิน 1 ปี ค่าธรรมเนียมและผลิตใบอนุญาตทำงาน ค่าชดเชยทดแทนทำงาน ค่าประกันในการส่งตัวแรงงานต่างด้าวกลับประเทศต้นทาง เป็นต้น นอกจากค่าใช้จ่ายในระบบแล้ว แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายยังมีค่าใช้จ่ายนอกระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายเพื่อให้ได้ทำงานใน

ประเทศไทยแบ่งตามลักษณะการเดินทางได้ดังนี้ ค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าว ที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ผ่านอำเภอชายแดน ด้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า แรงงานต่างด้าวที่หลบเลียงเข้ามาในช่องทางนี้ เสียค่าใช้จ่ายระหว่าง 5,000-12,000 บาท ส่วนใหญ่กระจายเข้าไปทำงานในพื้นที่ต่างๆ เช่น โรงงานทั้งในเขตชั้นในและชั้นนอก งานตามไร่ นา ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ งานคนรับใช้ตามบ้าน คนงานในร้านอาหาร คนงานประมงหรือกิจการต่อเนื่องประมงรวมทั้งงานกรรมกรทั่วไป ค่าใช้จ่ายที่อยู่นอกระบบนี้ เป็นการตกลงกันระหว่างผู้เดินทางกับนายหน้าแต่ละคน นายหน้าที่เป็นตัวกลางส่วนใหญ่คือ คนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยผ่านพื้นที่ชายแดนประเทศไทยและกัมพูชา การลักลอบเข้ามาของแรงงานกัมพูชาผิดกฎหมาย โดยการนำพาจากนายหน้าคนไทยเสียค่าหัวรายละ 2,500-3,000 บาท ขึ้นไป โดยเป็นการนำพาเข้ามาเท่านั้นไม่รวมกับการจัดหางาน และค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าว ที่เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยผ่านช่องทางอื่นค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยมีราคาประมาณรายละ 6,000-8,000 บาท

นอกจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นแล้ว แรงงานต่างด้าวต้องจ่ายค่าเดินทาง ค่านำพา ค่าเข้าทำงานให้นายหน้า นายหน้าหรือผู้ประกอบการก็ต้องจ่ายค่านายหน้าหรือค่านำพาแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในกิจการของตนเช่นกัน จากข้อมูลพบว่ากรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจับแรงงานต่างด้าวจากนายจ้าง นายจ้างต้องจ่ายรายละ 8,000 บาท หรือกรณีนายหน้าประกันตัวแรงงานต่างด้าว ให้กับนายจ้าง นายจ้างต้องจ่ายในราคารายละประมาณ 10,000 - 12,000 บาท นอกจากนี้นายหน้าจะเสียค่าผ่านชายแดนให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ระดับ ดชด./พลทหาร) รายละ 300 บาท ที่มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ชายแดนและจ่ายรายเดือนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ระดับผู้กำกับ ตำรวจระดับล่าง ในพื้นที่นั้นประมาณ 20,000 บาทต่อเดือน การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าใช้จ่ายนอกระบบ เป็นข้อมูลที่ตรวจสอบได้ยากมาก คาดว่าในช่วงก่อนการมาขึ้นของจดทะเบียนรับใบอนุญาตทำงานนั้น แรงงานต่างด้าวมียค่าใช้จ่ายในส่วน of ค่าใช้จ่ายนอกระบบในระดับสูง แต่เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดสามารถแจ้งรายละเอียดค่าใช้จ่ายนอกระบบได้ถูกต้องชัดเจน การศึกษาครั้งนี้เราจึงให้ความสำคัญกับค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานมากกว่า เพราะเป็นต้นทุนในการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว ที่ตัวเลขยืนยันได้จากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว

**นโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา
ตามมติคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2550**

นโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง นับเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2531 มอบหมายให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ เสนอมาตรการดำเนินการต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้นำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ที่ประชุมเห็นว่าทางราชการมีแนวนโยบายและมาตรการปฏิบัติต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองหลายกลุ่มอยู่แล้ว ส่วนผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าเท่านั้นที่ทางราชการมีนโยบายให้สกัดกั้น (ในขณะนั้น ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ ลาว และกัมพูชา ยังพบไม่ปัญหา) นอกจากนี้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังได้กำหนดมาตรการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว แต่การปฏิบัติยังไม่บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายจึงได้ยกร่างมาตรการดำเนินการต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า เสนอคณะกรรมการของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะกรรมการกลั่นกรอง เสนอคณะรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงและการต่างประเทศพิจารณาให้ความเห็นชอบ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติเมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งนับเป็นก้าวแรกของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2535 เป็นปีแรกที่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนงานต่างด้าว และดำเนินมาตรการต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ที่เข้ามาในประเทศไทย ภายหลังวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2519 ที่ตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติและมีบัตรประจำตัวผู้หลบหนีเข้าเมือง ที่ทางราชการออกให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ชั่วคราว รวมทั้งผ่อนผันให้ทำงานชั่วคราวตามความจำเป็นภายใต้เงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทย พิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนไทย - พม่า และปัญหาราษฎรที่อยู่ตามบริเวณชายแดนไทย - พม่า โดยเน้นในเรื่องความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ความมั่นคงของชาติและประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนดระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง มีมาตรการดำเนินการอนุญาตให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าที่เดินทางเข้าประเทศไทยหลังวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2519 สามารถทำงานในประเทศไทยได้ 9 จังหวัด ประเภทงานที่อนุญาตให้ทำรวม 27 อาชีพโดยมอบหมายให้กรมการปกครองจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศพม่า (บัตรสีส้ม และบัตรสีม่วง)

ในปี พ.ศ. 2536 - 2538 ไม่มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา

ในปี พ.ศ. 2539 ให้ดำเนินการจัดระเบียบควบคุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้ามาทำงานและอยู่ในประเทศไทยให้เข้าสู่ระบบ ทั้งแรงงานสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ไม่จำกัดเฉพาะแรงงานสัญชาติพม่า ด้านนโยบายและมาตรการที่มีมาก่อนหน้านี้เพื่อทางราชการจะสามารถดูแลทั้งระบบในภาพรวมให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งป้องกันและสกัดกั้นการลักลอบเข้ามาใหม่ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้ประกอบการ นายจ้าง ผู้ใช้แรงงาน ข้าราชการ กลุ่มคนและประชาชนในพื้นที่ มีส่วนรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. อนุญาตให้เฉพาะแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา โดยจะต้องเป็นผู้ที่ลักลอบทำงานอยู่ก่อนวันที่มีมติคณะรัฐมนตรี 25 มิถุนายน พ.ศ. 2539 จดทะเบียนทำงานได้

2. ทำงานได้เฉพาะงานกรรมกรไร้ฝีมือเท่านั้น พื้นที่การอนุญาตให้สามารถทำงานมี 43 จังหวัด ระยะเวลาการอนุญาตไม่เกิน 2 ปี

3. ประเภทกิจการที่อนุญาตให้ทำงาน ได้แก่ 1) กิจการภาคเกษตรกรรม 2) กิจการประมงทะเล 3) กิจการต่อเนื่องจากประมงทะเล ได้แก่ แพปลา คัดเลือกแยกประเภททำความสะอาดสัตว์น้ำที่ได้จากการประมงทะเล 4) กิจการก่อสร้าง 5) กิจการเหมืองแร่ ถ่านหิน 6) กิจการขนถ่ายสินค้าทางน้ำ 7) กิจการการผลิต ได้แก่ การผลิตตะปปี การผลิตน้ำปลา การอบและบ่มใบยาสูบ การตากมันสำปะหลัง การเก็บผลผลิตทางเกษตรในไซโล การเก็บสินค้าในโกดัง โรงเลื่อยไม้ โรงโม่หิน โรงสีข้าว การทำแพกุ้ง การแกะกุ้ง การทำปลาเค็มปลาหวาน โรงงานทำโอ่ง และโรงงานทำอิฐ 8) งานรับใช้ในบ้าน 9) กิจการการผลิตประเภทอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้แล้ว ให้เป็นไปตามความเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตามข้อเสนอของคณะกรรมการ พื้นที่การอนุญาตให้สามารถทำงานมี 43 จังหวัด ระยะเวลาการอนุญาตไม่เกิน 2 ปี

ปี พ.ศ. 2540 ไม่มีการรับจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา

ปี พ.ศ. 2541 มีมาตรการดำเนินการเพื่อลดจำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย โดยการปรับปรุงแก้ไขระเบียบและหลักเกณฑ์การผ่อนผันการจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การจัดระบบควบคุมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดย

ประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าประเทศให้ได้ผลอย่างจริงจังและป้องกันสกัดกั้นการลักลอบเข้ามาใหม่ รวมทั้งผลักดันแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายออกนอกประเทศ มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. ผ่อนผันให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวได้ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดต่อกับประเทศพม่า ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา

2. อนุญาตให้คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา เข้ามาทำงานแบบเช้า – กลับเย็น ในจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน 22 จังหวัด และเป็นงานที่ไม่ห้ามคนต่างด้าวทำ 39 อาชีพ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดงานอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 และในจังหวัดที่มีกิจการประมงทะเล 22 จังหวัด ทำงานได้เฉพาะอาชีพกรรมกรใน 2 กิจการ คือประมงทะเล และต่อเนื่องประมงทะเล

3. ให้กรมการจัดหางานจัดนัดพบแรงงานในทุกจังหวัดที่มีการขาดแคลนแรงงาน โดยให้นายจ้าง แจ้งข้อมูลความต้องการแรงงาน อัตราค่าจ้าง และสวัสดิการ โดยต้องไม่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด เพื่อให้แรงงานไทยใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจที่จะเข้าไปทำงาน หากไม่สามารถจัดหาแรงงานไทยได้หรือได้แต่ไม่เพียงพอ โดยให้ผู้ว่าจังหวัดรายงานต่อกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

4. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย มีมติยกเลิกการอนุญาตทำงาน แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดหนองคาย เนื่องมาจากการผ่อนผันมีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาการว่างงานของแรงงานในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดหนองคาย

ในปี พ.ศ. 2542 ดำเนินการจัดระบบควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย โดยผลักดัน จับกุม และสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวอย่างจริงจังเข้มงวดต่อเนื่อง เอาผิดทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนส่งเสริม สนับสนุนการทำผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว รวมทั้งจัดทำแผนลดการใช้และพึ่งพาแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายและปรับเปลี่ยนโครงสร้างอุตสาหกรรมจากที่ใช้แรงงานอย่างเดียว มาเป็นการใช้แรงงานมีฝีมือและมีทักษะที่สูงขึ้น มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจ ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อนุญาตให้คนต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และ กัมพูชา ทำงานได้เฉพาะอาชีพกรรมกรในท้องที่ 37 จังหวัด 18 กิจการ ระยะเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประกาศแจ้งให้แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายมารายงานตัว และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดจัดทำทะเบียนประวัติ ออกคำสั่งส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร (ตม. 35) กรณีที่ยังไม่สามารถส่งกลับได้อนุญาตให้ประกันตัวเพื่อขอยู่ในราชอาณาจักรระหว่างรอส่งกลับ มาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2542 (ตม.ศ 69)

3. ให้จัดหางานจังหวัดพิจารณาอนุญาตการทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายและอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร ตามงาน กิจการ พื้นที่ และจำนวน ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ประกาศกำหนดตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 โดยมีเงื่อนไขการพิจารณาอนุญาต ดังนี้

(1) ให้ทำงานเฉพาะงานกรรมกรและเป็นกิจการที่ขาดแคลนแรงงาน และคนไทยไม่ทำงานนั้นอย่างแท้จริง

(2) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาตามความจำเป็นของพื้นที่ ถ้าเห็นว่าควรอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าวได้ก็ต้องไม่เป็นการแย่งอาชีพคนไทย และต้องเปิดโอกาสให้แรงงานไทยเข้าทำงานได้เสียก่อน

(3) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดมาตรการควบคุม ดูแลแรงงานต่างด้าว ในท้องที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้นายจ้าง เจ้าของสถานประกอบการ สภาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด เป็นผู้ร่วมควบคุมดูแลและรับผิดชอบ

(4) อนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ในอาณาจักรและทำงานได้ 1 ปี โดยสิ้นสุดการอนุญาตในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2543

(5) แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายวางเงินประกันตัวคนละ 1,000 บาท

(6) แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานต้องไม่มีสมาชิกในครอบครัวติดตามมาด้วย หากเป็นหญิงถ้ามีครรภ์จะต้องส่งกลับประเทศต้นทางทันที

4. ระยะเวลาดำเนินการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการตามแนวทางข้อ 1 ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2542 แล้วรายงานผลการดำเนินการพร้อมปัญหาอุปสรรค และข้อพิจารณาให้คณะอนุกรรมการและแจ้งแรงงานต่างด้าวให้ทราบโดยไม่ชักช้า

5. เมื่อพ้นระยะเวลาดำเนินการตามข้อ 2 แล้ว มอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

6. จัดระบบข้อมูลคนต่างด้าวเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต และคนต่างด้าวที่ถูกส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อใช้ติดตาม และเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติประสานกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกระทรวงมหาดไทย

7. งบประมาณดำเนินการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ส่วนราชการดังกล่าวทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณเป็นกรณีไป

ในปี พ.ศ. 2543 ดำเนินการจัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา โดยอนุญาตให้ทำงานได้เฉพาะงานกรรมกรใน 37 จังหวัด ระยะเวลาการอนุญาตให้ทำงานได้ 1 ปี ประเภทกิจการที่สามารถทำงานได้ 18 กิจการ ได้แก่ 1) ประมงทะเล 2) ต่อเนื่องประมงทะเล 3) สวนยางพารา 4) สวนผักผลไม้ 5) ก่อสร้าง 6) โรงสีข้าว 7) เลี้ยงหมู 8) ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ 9) ไร่อ้อย 10) เลี้ยงกุ้ง 11) พืชไร่และสวนกาแฟ 12) เหมืองแร่และเหมืองหิน 13) สวนปาล์ม 14) โรงงานทำอิฐ 15) เก็บสินค้า 16) โรงงานทำโอ่งเครื่องเคลือบดินเผา 17) โรงงานปลาป่น 18) คานเรือ มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อนุญาตให้คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ทำงานได้เฉพาะอาชีพกรรมกรในท้องที่ 37 จังหวัด 18 กิจการ จำนวนรวม 106,684 คน ได้ 1 ปี โดยมีระยะเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543

2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศจังหวัด แจ้งให้คนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายมา รายงานตัวและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดจัดทำทะเบียนประวัติ ออกคำสั่งส่งกลับไปนอก ราชอาณาจักร (ตม. 35) ในกรณีที่ยังไม่สามารถส่งกลับได้ อนุญาตให้ประกันตัวเพื่อขออยู่ใน ราชอาณาจักรระหว่างรอการส่งกลับ ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

3. ให้จัดหางานจังหวัดพิจารณาอนุญาตการทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิด กฎหมายและอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับนอกราชอาณาจักร ตามงาน กิจการ พื้นที่ และจำนวนที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ประกาศกำหนดตามมาตรา 12 แห่ง พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 โดยมีเงื่อนไขการพิจารณาอนุญาต ดังนี้

(1) ให้ทำงานเฉพาะงานกรรมกร

(2) ให้ทำงานในประเภทกิจการและจำนวนที่แต่ละจังหวัดได้รับอนุญาตตามติ คณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ให้จังหวัดพิจารณาจัดสรรจำนวนคนต่างด้าวในแต่ละประเภท กิจการ โดยให้สิทธินายจ้างเดิมก่อน

(3) อนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานได้ 1 ปี โดยสิ้นสุดการ อนุญาตในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2544

(4) แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานต้องไม่มีสมาชิกในครอบครัวติดตามมาด้วย หาก เป็นหญิงถ้ามีครรภ์จะต้องส่งกลับประเทศต้นทาง

4. มอบให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมออกประกาศกระทรวงแรงงานและ สวัสดิการสังคม อนุญาตให้คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ทำงานได้ 1 ปี สิ้นสุดการ อนุญาตวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ในอาชีพกรรมกร พื้นที่การอนุญาต 37 จังหวัด 18 กิจการ

5. เมื่อพ้นระยะเวลาดำเนินการในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 มอบหมายให้สำนักงาน ดำรวจแห่งชาติจับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ไม่ได้รับใบอนุญาตทำงาน โดยให้ ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร มีมาตรการดำเนินการดังนี้

(1) ในการแก้ไขปัญหาค้นต่างค้าระยะยาว ให้นำเสนอนายกรัฐมนตรีจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบดูแลปัญหาค้นต่างค้าทั้งระบบอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ โดยใช้อำนาจตามมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ออกระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีสำนักงานถาวรเพื่อเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาค้นต่างค้า

(2) เร่งรัด ผลักดัน จับกุม สกัดกั้นแรงงานต่างค้าผิดกฎหมาย และส่งเสริมสนับสนุนแรงงานไทยให้ทำงานทดแทนแรงงานต่างค้าผิดกฎหมาย

ในปี พ.ศ. 2544 ดำเนินการจัดระบบและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างค้าหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อยู่ในราชอาณาจักรระหว่างรอการส่งกลับและอนุญาตให้ทำงานได้เฉพาะงานกรรมกรใน 10 ประเภทกิจการ ได้แก่ 1) พืชไร่ ทำสวน 2) เหมืองแร่ 3) เครื่องเคลือบดินเผา 4) ก่อสร้าง คานเรือ 5) โรงสีข้าว 6) เลี้ยงสัตว์ 7) ประมงทะเล กิจการต่อเนื่อง 8) เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง 9) ผู้รับใช้ในบ้าน 10) ประเภทกิจการพิเศษ (มีนายจ้างและไม่มีนายจ้าง) พื้นที่การอนุญาตทำงานทั่วประเทศ ระยะเวลาการอนุญาตให้ทำงาน 1 ปี ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบจำนวนแรงงานต่างค้าหลบหนีเข้าเมือง มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. เมื่อพ้นกำหนดการรายงานตัวและขออนุญาตทำงานแล้ว ให้ทำการจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดและจริงจัง

2. ให้ดำเนินการสกัดกั้นและป้องกันการอพยพเข้ามาใหม่ของแรงงานต่างค้าอย่างเข้มงวดจริงจัง โดยการผนึกกำลังกับทุกฝ่ายในการร่วมกันปฏิบัติงาน

3. ดำเนินการให้การแก้ไขปัญหาลูกจ้างต่างค้าหลบหนีเข้าเมือง เช่น การเจรจากับประเทศต้นทางของแรงงานต่างค้าหลบหนีเข้าเมือง การให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหและการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2545 ดำเนินการจัดระเบียบแรงงานต่างค้าหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา โดยอนุญาตให้แรงงานต่างค้าหลบหนีเข้าเมืองที่เคยได้รับอนุญาตทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2544 จำนวน 568,249 คน ทำงานได้เฉพาะงาน

กรรมกรใน 6 ประเภทกิจการ ได้แก่ 1) กรรมกรทั่วไป 2) กรรมกรในกิจการประมง 3) กรรมกรในโรงงาน 4) ผู้รับใช้ในบ้าน 5) คนงานในฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ 6) คนงานในแปลงเพาะปลูก ระยะเวลาการอนุญาตให้ทำงานได้ 1 ปี ส่วนผู้ที่ไม่ได้มาขอต่ออายุใบอนุญาตทำงานเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2545 ให้ได้รับการผ่อนผันทำงานได้ต่อ และดำเนินการให้เป็นไปตาม ประกาศกำหนดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการการสังคมเท่านั้นและมาตรการดำเนินการ ปรับปรุงระเบียบวิธีการปฏิบัติในการขึ้นทะเบียนการกำหนดประเภทงาน อาชีพ การจัดทำทะเบียน ประวัติบุคคล และใบอนุญาตทำงาน และการจัดทำทะเบียนบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ ควบคุมดูแล และดำเนินการส่งกลับ เมื่อสิ้นสุดการอนุญาต

ในปี พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติที่จดทะเบียนในปี พ.ศ. 2545 ทำงานต่อไปอีก 1 ปี ถึง 25 กันยายน พ.ศ. 2547 ยกเว้นไม่ต่ออายุให้บางกิจการที่แรงงานไทยสามารถทำงานได้จำนวน 12,161 คน ได้แก่ กิจการที่ได้ทำการ ส่งเสริมการลงทุน (BOI) ปั่นน้ำมัน ชักอบริด ร้านค้า อู่ซ่อมรถ และรับซื้อของเก่า

ในปี พ.ศ. 2547 คณะรัฐมนตรี มีมติให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลัก ดำเนินการ ตามแนวทางการบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ แบบบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ บริหารจัดการแรงงานอพยพให้เข้าสู่ระบบการทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีมาตรการในการ ค้ำครองให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย โดยมติคณะรัฐมนตรีปี พ.ศ. 2547 ผ่อนผันให้คนต่างด้าวพม่า ลาว และกัมพูชาอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ชั่วคราว และทำงานได้โดยมีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้า เมือง โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เพื่อบริการจัดการด้านอุปสงค์และอุปทาน โดยเปิดให้มีการจดทะเบียนแรงงาน ต่างด้าวเพื่อทราบจำนวนที่แท้จริง (Supply Side) จดทะเบียนนายจ้างเพื่อทราบความต้องการจ้าง แรงงานที่แท้จริง (Demand Side) การพิจารณาจัดสรรจำนวนการจ้างแรงงานต่างด้าว (Quota) ที่ เหมาะสม การตรวจโรคและประกันสุขภาพ และพิจารณาอนุญาตทำงาน (Work Permit)

ระยะที่ 2 เป็นการดำเนินการในกระบวนการเพื่อจ้างแรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องตาม กฎหมาย โดยจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนพิสูจน์สัญชาติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ พม่า ลาว และกัมพูชา จะ เข้ามาดำเนินการและการออกหนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเพื่อ

รับรองบุคคลให้แก่คนชาติตน ประเทศไทยดำเนินการออก Visa โดยกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองประทับตราให้อยู่ในราชอาณาจักรและให้กระทรวงแรงงานออกใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ต่อไป

ในปี พ.ศ. 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 และวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เห็นชอบตามที่คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ โดยอนุญาตให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่จดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงาน ปี พ.ศ. 2547 และผู้ติดตามอยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับ ทำงานต่อไปได้อีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเจรจากับประเทศคู่ภาคี ทั้ง 3 ประเทศ ควบคู่กันไปเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลตามบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือ ด้านการจ้างแรงงาน (MOU) ที่รัฐบาลได้ลงนามไว้แล้ว ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือการลดจำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดยวิธีการปรับเปลี่ยนสถานะคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทยอยู่แล้วให้เป็นผู้อพยพเข้าเมืองถูกกฎหมาย

การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 และวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ผลการดำเนินงานมีดังนี้ มีนายจ้างมาจดทะเบียนเพื่อขอใบอนุญาตในการจ้างแรงงานต่างด้าว จำนวน 240,297 คน มีความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 1,881,529 คน กระทรวงแรงงานพิจารณาให้นายจ้าง จำนวน 237,455 ราย สามารถจ้างแรงงานต่างด้าว ได้จำนวน 1,773,349 คน มีแรงงานต่างด้าว มาขอรับใบอนุญาตทำงาน จำนวน 705,293 คน แยกเป็น สัญชาติพม่า 539,416 คน ลาว 90,073 คน และกัมพูชา 75,804 คน แรงงานต่างด้าวได้รับการพิสูจน์สัญชาติ จำนวน 75,880 คน แยกเป็นสัญชาติลาว 43,626 คน กัมพูชา 32,254 คน คงเหลือแรงงานต่างด้าวที่พิสูจน์สัญชาติแล้ว และใบอนุญาตสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 จำนวน 629,413 คน แยกเป็นสัญชาติพม่า 539,416 คน ลาว 46,447 คน และกัมพูชา 43,550 คน และแรงงานสัญชาติลาวเข้ามาทำงานแล้วจำนวน 90 คน สำหรับแรงงานสัญชาติพม่ายังไม่มีการพิสูจน์สัญชาติ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศได้รายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองว่ารัฐบาลพม่ามอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบและกระทรวงการต่างประเทศไทยจะได้มีหนังสือเชิญมาเจรจาต่อไป

คนต่างด้าวสัญชาติลาวและกัมพูชาที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้ว ได้รับวีซ่า และประทับตราอยู่ในราชอาณาจักร จำนวน 1,682 คน และขอรับใบอนุญาตทำงาน จำนวน 1,681 คน แยกเป็นสัญชาติลาว 920 คน สัญชาติกัมพูชา 761 คน (ข้อมูลวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2549)

ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2548 เห็นชอบให้แก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานจำนวนประมาณ 500,000 คน 2 วิธี คือ

1. อนุญาตให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งที่มีหรือไม่มีบัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (ทร.38/1) ที่อยู่ในประเทศไทยแล้ว มารายงานตัว โดยให้นายจ้างจ่ายเงินค่าประกันตัวคนต่างด้าว ที่มี ทร.38/1 คนละ 10,000 บาท และ ไม่มี ทร.38/1 คนละ 50,000 บาท เพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้

2. ให้ดำเนินการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยถูกกฎหมายภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน ดำเนินการเจรจากับประเทศต้นทางของแรงงานต่างด้าวทั้ง 3 สัญชาติได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน ดังนี้

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน ณ เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ในประเด็นสำคัญเรื่องหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ การคุ้มครองแรงงาน การระงับข้อพิพาท การส่งตัวแรงงานต่างด้าวกลับประเทศต้นทาง และมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย

ประเทศกัมพูชา ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน ณ จังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทย เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ในประเด็นสำคัญเรื่องหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ การคุ้มครองแรงงาน การระงับข้อพิพาท และการส่งกลับแรงงานต่างด้าว และมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจ้างแรงงานผิดกฎหมาย

ประเทศพม่า ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน ณ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ในประเด็นสำคัญ เรื่องหน่วยงานที่

มีอำนาจหน้าที่ การคุ้มครองแรงงาน การระงับข้อพิพาท การส่งตัวแรงงานต่างด้าวกลับประเทศต้นทาง และมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหាការจ้างแรงงานผิดกฎหมาย

ในปี พ.ศ. 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 เรื่องการจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา เห็นชอบตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. อนุญาตให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับอนุญาตทำงานและใบอนุญาตทำงานสิ้นสุดในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 และยังไม่ได้รับการพิสูจน์สัญชาติจำนวน 629,413 คน อยู่ในราชอาณาจักรได้ชั่วคราว ระหว่างรอการส่งกลับและทำงานต่อไปได้อีก 1 ปี โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 กระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ออกประกาศกระทรวงเพื่อยายระยะเวลาให้คนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อยู่ในราชอาณาจักรได้ชั่วคราว ระหว่างรอการส่งกลับทำงานต่อไปได้อีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 โดยยกเว้นการบังคับใช้ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองดำเนินการจัดทำทะเบียนและบัตรประจำตัว กำหนดเงื่อนไขการอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ทำงาน ให้ครอบคลุมคนต่างด้าวติดตามนายจ้างด้วย

1.2 กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการกำหนด อัตราค่าตรวจสุขภาพ ค่าประกันสุขภาพ และสถานพยาบาลที่จะตรวจสุขภาพแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน

1.3 ให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ยื่นขอรับใบอนุญาตทำงานให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ส่วนการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานให้ดำเนินการเมื่อได้รับหลักฐานการจดทะเบียนกับกรมการปกครอง การตรวจโรคและประกันสุขภาพ โดยให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549

2. ยกเลิกการประกันตัวแรงงานต่างด้าว ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่มติดคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ออก

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้แรงงานต่างด้าวที่ได้จัดทำทะเบียน และทำสัญญาประกันตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กับพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อวันที่ 1 - 30 มีนาคม พ.ศ. 2549 อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับสิ้นสุดวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2550 โดยยกเว้นการบังคับใช้ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ส่วนการดำเนินการอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้ว

3. เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานต่างด้าวอย่างถาวร ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการเร่งรัดแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติ การทำงานของคนต่างด้าวเพื่อสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียม (Levy) ในอัตราที่เหมาะสมยึดหยุ่นได้ และไม่น้อยไปกว่าค่าใช้จ่ายในการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน โดยถูกต้องตามกฎหมาย เร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน โดยถูกต้องกฎหมาย และการจัดระบบ แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในลักษณะมาเข้า-กลับเย็น หรือไป - กลับ หรือทำงานตามฤดูกาลบริเวณชายแดนให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

4. ให้กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานการเจรจากับประเทศพม่าเพื่อเร่งรัดให้เข้ามาดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานพม่า ที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย และกำหนดแนวทางการนำแรงงานสัญชาติพม่าเข้ามาทำงานควบคู่กันไป ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสกัดกั้นการเข้ามาใหม่ของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองอย่างจริงจัง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคง

ในปี พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2549 การจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา มติคณะรัฐมนตรี พิจารณาเรื่องการจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา มีมาตรการดำเนินการดังนี้

1. เห็นควรอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับอนุญาตทำงาน ซึ่งใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และหมดอายุวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับและทำงานได้ต่อไปอีก 1 ปี โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการออกประกาศ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จพร้อมที่จะดำเนินการได้ประมาณวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ดังต่อไปนี้

1.1 การผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักร ให้กระทรวงมหาดไทยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ออกประกาศ ให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับอนุญาตทำงานในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งมีใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับต่อไปอีก 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2551

1.2 การขอรับใบอนุญาตทำงาน ให้กระทรวงแรงงานอาศัยอำนาจตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว กำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการอนุญาตทำงานและ ออกใบอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าว

1.3 การตรวจสอบสุขภาพ ให้กระทรวงสาธารณสุข ออกประกาศเพื่อกำหนดรายละเอียด ของการตรวจสอบสุขภาพ การประกันสุขภาพ และโรคที่ห้ามทำงาน

1.4 การจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัว ให้กรมการปกครองอาศัยอำนาจตาม มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ดำเนินการจัดทำทะเบียนและบัตร ประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและออกใบอนุญาตทำงานในบัตรเดียวกัน

1.5 การสกัดกั้นการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวรายใหม่ และการปราบปรามจับกุม การ ลักลอบทำงานของแรงงานต่างด้าว ให้คณะกรรมการสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามา ทำงาน ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และจริงจังในการสกัดกั้นการเข้ามาของแรงงานต่าง ด้าวรายใหม่ และให้คณะกรรมการปราบปราม จับกุม ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวลักลอบทำงาน ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและจริงจัง ในการปราบปรามจับกุมดำเนินคดีแรงงาน ต่างด้าวลักลอบทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศ

2. เห็นควรกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในปี พ.ศ. 2550 ดังนี้

2.1 แจ้งความต้องการแรงงานต่างด้าว(ขอโควตา) ให้นายจ้างที่ได้รับการจัดสรรโควตา แล้ว และยังคงจ้างแรงงานต่างด้าวรายเดิมอยู่ใช้โควตาต่อไป โดยไม่ต้องยื่นแบบแจ้งความต้องการ

จ้างแรงงานต่างด้าว เว้นแต่ต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มเติมจากโควตาที่ได้รับหรือนายจ้างที่ยังไม่เคยได้รับการจัดสรรโควตา ให้ยื่นแบบแจ้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวใหม่ โดยให้กระทรวงแรงงานออกประกาศ เพื่อกำหนดเงื่อนไข หลักฐานประกอบการแจ้งแบบแจ้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว แบบแจ้งความต้องการจ้างแรงงานหลักฐานที่ออกให้นายจ้างที่ได้รับการจัดสรร โควตา สถานที่ และระยะเวลาในการยื่นแบบแจ้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว

2.2 การจัดสรรจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าว ให้หน่วยงานที่รับแจ้งความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อจัดหาคนไทยเข้าทำงานก่อนไม่น้อยกว่า 7 วัน แล้วจึงดำเนินการจัดสรรจำนวนการอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างด้าว โดยพิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความมั่นคงในราชอาณาจักร ด้านการเมือง ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันไม่ให้คนต่างด้าวเข้ามาแย่งอาชีพคนไทย

2.3 ขั้นตอนการขออนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ปี พ.ศ. 2550

การยื่นขอรับใบอนุญาตทำงาน ให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และหมดอายุวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ดำเนินการยื่นขออนุญาตทำงาน เพื่อให้ได้รับอนุญาตทำงานจนถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2551 และให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่ใบอนุญาตหมดอายุวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 เริ่มยื่นขอรับใบอนุญาตทำงาน วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป จนถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาที่ใบอนุญาตหมดอายุวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ให้เริ่มยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไปจนถึง 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550

การตรวจสุขภาพและการทำประกันสุขภาพ ให้แรงงานต่างด้าวทั้ง 2 กลุ่มเข้ารับการตรวจสุขภาพและทำประกันสุขภาพกับสถานพยาบาลที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด เพื่อขอรับใบรับรองแพทย์เป็นหลักฐานในการยื่นคำขอใบอนุญาตทำงาน โดยใบรับรองแพทย์อาจนำมาแสดงพร้อมกับการยื่นคำขอหรือภายหลังการยื่นคำขออนุญาตทำงาน ไม่เกินวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2550 กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตรวจสุขภาพและการทำประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ให้แล้วเสร็จนับจากวันที่เริ่มต้นให้การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานจนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2550

การพิจารณาอนุญาตทำงานให้สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว ทำการอนุญาตให้กับแรงงานต่างด้าวที่ยื่นคำขอจดทะเบียนทำงานให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2550 พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลการอนุญาตทำงานให้กรมการปกครอง เพื่อจัดทำทะเบียนและจัดพิมพ์บัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยและใบอนุญาตทำงานในบัตรเดียวกัน ทั้งนี้ในระหว่างการพิจารณาอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถทำงานไปล่วงหน้าก่อนได้

การจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัว ใบอนุญาตทำงาน ให้กรมการปกครอง จัดทำทะเบียนและจัดพิมพ์บัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยและใบอนุญาตทำงานในบัตรเดียวกันให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับจากวันที่ได้รับข้อมูลการอนุญาตทำงานจากกรมการจัดหางาน

จากการดำเนินนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 – 2550 สามารถสรุปได้ว่านโยบายในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ผ่านมามีส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยแล้ว และเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น และยังขาดมาตรการดำเนินการที่ประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามที่กำหนด ส่งผลต่อการแก้ปัญหาระยะยาว ที่รัฐบาลต้องการที่จะสกัดกั้นการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การคาดประมาณขนาดแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550

การคาดประมาณขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ให้ตรงกับจำนวนจริงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะมีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายอีกจำนวนมาก ซึ่งยังหลบซ่อนหรือปกปิดข้อมูล แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นมักลักลอบเข้ามาในประเทศไทยแบบผิดกฎหมาย ทำให้ไม่มีข้อมูล ส่งผลให้ไม่สามารถระบุจำนวนแรงงานต่างด้าวได้แน่นอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว มีการคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่แตกต่างกัน การประมาณการขนาดแรงงานต่างด้าวมักจะมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เพราะจำนวนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองแบบผิดกฎหมายในบางช่วงเวลามีจำนวนมาก แต่ในบางช่วงเวลาก็จะมีจำนวนที่ลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกวาดล้างจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจและความเข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมายในขณะนั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อทางการไทยสามารถผลักดันให้แรงงานต่างด้าวกลับประเทศต้นทางไปได้แล้ว แต่เมื่อเวลาผ่านไปไม่นานแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นก็จะกลับเข้ามาในประเทศไทยอีกครั้ง ทำให้การแก้ปัญหาต้องทำวนซ้ำหลายรอบ ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากหน่วยธุรกิจมีความต้องการใช้แรงงานต่างด้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อให้ทำงานบางประเภทที่แรงงานไทยไม่ยอมทำงาน เช่น “...งานประเภท 3 ส. คือ เลี้ยง สกปรก และลำบากแสนสาหัส (3 D – Dangerous, Dirty and Difficult) ...” (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2545: 23) งานประเภท 3 ส. เป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนในการทำงานสูง แรงงานไทยที่มีทางเลือก จะเลือกทำงานประเภทอื่นที่มีความลำบากน้อยกว่าแทน “...การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ไม่ได้ทำเพื่อให้สถานภาพการทำงานของแรงงานถูกต้องตามกฎหมาย แต่ทำเพื่อเป็นการควบคุมแรงงานเหล่านี้ให้อยู่ในประเทศไทยได้ชั่วคราวก่อนเดินทางกลับประเทศ โดยไม่ถูกลงโทษทางกฎหมาย...” (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2545: 23) การจดทะเบียนและจับกุมจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550 แสดงได้ตามตารางที่ 7 ซึ่งเป็นจำนวนแรงงานต่างด้าวเพียงขั้นต่ำเท่านั้น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการคาดประมาณว่ามีจำนวนแรงงานต่างด้าวส่วนหนึ่ง ที่ไม่ถูกจับกุม และไม่มีการบันทึกข้อมูล ซึ่งในแต่ละปีจะมีการคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายขั้นต่ำและขั้นสูงแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ขณะนั้นและเป็นการคาดประมาณแบบร้อยละคงที่ ไม่มีการยืนยันข้อมูลที่แน่ชัด

จึงเป็นการยากที่จะระบุตัวเลขที่แน่ชัดเกี่ยวกับการประมาณการแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย จำนวนขั้นต่ำและขั้นสูงในแต่ละปี ดังนั้นจึงเห็นสมควรให้ใช้ข้อมูลตามตารางที่ 7 ในการวิเคราะห์ โดยมีข้อสังเกตว่าอาจจะต่ำกว่าความเป็นจริง

ตารางที่ 7 จำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่จดทะเบียนและถูกจับกุม
ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550

ปี พ.ศ.	จำนวนแรงงานต่างด้าวฯ		จำนวนแรงงานต่างด้าวฯ		สัดส่วนแรงงานต่างด้าวฯต่อแรงงานไทย (ร้อยละ) ^{5/}
	จดทะเบียน(คน) ^{1/}	ถูกจับกุม(คน) ^{2/}	จดทะเบียนและถูกจับกุม(คน) ^{3/}	แรงงานไทย(คน) ^{4/}	
2535	1,286	ไม่พบข้อมูล	1,286	32,182,000	0.0040
2539	293,652	219,775	513,427	32,324,200	1.5884
2541	90,891	298,480	389,371	32,595,480	1.1946
2542	99,974	185,316	285,290	32,910,830	0.8669
2543	99,656	171,357	271,013	33,393,900	0.8116
2544	568,249	ไม่พบข้อมูล	568,249	33,813,470	1.6806
2545	430,074	82,579	512,653	34,261,610	1.4963
2546	409,339	105,734	803,853	34,901,720	2.3032
2547	849,552	71,647	921,199	35,717,780	2.5792
2548	705,293	162,558	867,851	36,131,980	2.4020
2549	724,995	245,747	970,742	36,429,010	2.6648
2550	596,613	281,904	878,517	36,941,980	2.3781

หมายเหตุ: แรงงานต่างด้าวฯ หมายถึงแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา

ที่มา: ^{1/} สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว (2550)

^{2/} สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีการบันทึกข้อมูลสถิติการจับกุมแรงงานต่างด้าวฯ ผิดกฎหมาย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ส่วนข้อมูลจำนวนแรงงานต่างด้าวฯ ผิดกฎหมายปี พ.ศ. 2539, 2541 – 2543 เป็นจำนวนการส่งกลับแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ที่บันทึกโดยสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว และข้อมูลปี พ.ศ. 2535, 2544 ไม่มีการบันทึกข้อมูล

^{3/} จากจำนวนแรงงานต่างด้าวฯ จดทะเบียนบวกถูกจับกุม

^{4/} จากกระทรวงแรงงาน (2550)

^{5/} จากการคำนวณ (จำนวนแรงงานต่างด้าวฯหารด้วยจำนวนแรงงานไทย)

ส่วนค่าใช้จ่ายในระบบในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาในปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550 สามารถดูค่าใช้จ่ายในระบบได้ (ตารางที่ 6) เมื่อได้จำนวนแรงงานต่างด้าว และค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชาต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ก็สามารถคำนวณหาจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้ จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนเงินที่รัฐบาลสามารถจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว
สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550

ปี พ.ศ.	จำนวน ค่าใช้จ่าย แรงงาน			ปี พ.ศ.	จำนวน ค่าใช้จ่าย แรงงาน		
	ตาม	ต่างด้าวฯ	จำนวนเงินที่		ตาม	ต่างด้าวฯ	จำนวนเงินที่
	กฎหมาย	จดทะเบียน	รัฐบาลจัดเก็บ		กฎหมาย	จดทะเบียน	รัฐบาลจัดเก็บ
พ.ศ.	(บาท) ^{1/}	(คน) ^{2/}	ได้ (บาท) ^{3/}	พ.ศ.	(บาท) ^{1/}	(คน) ^{2/}	ได้ (บาท) ^{3/}
2535	6,000	1,286	7,716,000	2545	5,450	430,074	2,343,903,300
2539	2,500	293,652	734,130,000	2546	5,450	409,339	2,230,897,550
2541	3,200	90,891	290,851,200	2547	5,850	849,552	4,969,879,200
2542	3,700	99,974	369,903,800	2548	5,850	705,293	4,125,964,050
2543	3,700	99,656	368,727,200	2549	5,850	724,995	4,241,220,750
2544	3,250	568,249	1,846,809,250	2550	5,850	596,613	3,490,186,050

หมายเหตุ: แรงงานต่างด้าวฯ หมายถึงแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา

ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย หมายถึง ค่าใช้จ่ายตามกฎหมายที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนด

ที่มา: ^{1/} จากกระทรวงแรงงาน (2550)

^{2/} จากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว (2550)

^{3/} จากการคำนวณ (ช่องที่ 1 คูณ ช่องที่ 2)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย (ตารางที่ 2) ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย (ตารางที่ 3) จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ (ตารางที่ 4) ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย (ตารางที่ 6) เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการศึกษาข้อมูลในระหว่างปี พ.ศ. 2535 – 2550 พบว่า ปี พ.ศ. 2535 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนเพียง 1,286 คน เนื่องจากเป็นปีแรกที่มีการอนุญาตให้จดทะเบียน ส่วนปี พ.ศ. 2539 และ ปี พ.ศ. 2541 เป็นช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ส่งผลให้มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงและไม่เป็นปกติ ส่งผลให้การศึกษาที่มีความไม่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำกัดขอบเขตการศึกษาเป็นระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2550 แทน ซึ่งจะให้ผลการศึกษาและการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ได้น่าเชื่อถือมากกว่า

แบบจำลองในการศึกษา

$$L_t = b_0 + b_1G_t + b_2EL_t + b_3ED_t + b_4C_t + z_t \quad (6)$$

โดยกำหนดให้

- L_t = สัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย มีหน่วยเป็นร้อยละ ในปีที่ t
- b_0 = ค่าคงที่
- b_1, b_2, b_3, b_4 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
- G_t = มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย มีหน่วยเป็นพันล้านบาท ในปีที่ t
- EL_t = จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีหน่วยเป็นจำนวนพันคน ในปีที่ t
- ED_t = ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีหน่วยเป็นจำนวนพันคน ในปีที่ t

$$C_t = \text{ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา} \\ \text{ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย} \\ \text{มีหน่วยเป็นบาท ในปี } t$$

$$Z_t = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ในปี } t$$

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรอิสระ

$\frac{\partial L_t}{\partial G_t} > 0$ จากทฤษฎีสามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน มีค่าเป็นบวก เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทยเพิ่มขึ้นนั้นจะต้องมาจากการลงทุนในการผลิตสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความต้องการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น หากจำนวนแรงงานในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ จะทำให้เกิดความต้องการแรงงานส่วนเกิน ต้องนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้นสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

$\frac{\partial L_t}{\partial EL_t} > 0$ จากทฤษฎีสามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน มีค่าเป็นบวก เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าจำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศเป็นเหตุผลหนึ่งทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ ส่งผลให้ต้องนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศ ดังนั้นสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

$\frac{\partial L_t}{\partial ED_t} > 0$ จากทฤษฎีสามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย ในทิศทางเดียวกัน มีค่าเป็นบวก เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าหากมีความต้องการแรงงานส่วนเกินเกิดขึ้น ก็จะต้องนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศ เพราะถ้าไม่นำเข้าแรงงานจากต่างประเทศ ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้าและบริการได้ ดังนั้นสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต่อแรงงานไทย เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

$\frac{\partial L_t}{\partial C_t} < 0$ จากทฤษฎีสามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่าง

ด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชาต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทยเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม มีค่าเป็นลบ เนื่องจากเหตุผลที่ว่าค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชาต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้แรงงานต่างด้าวมิด้ต้นทุนในการเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น แรงงานต่างด้าวบางส่วนอาจไม่เดินทางเข้ามาทำงาน และบางส่วนอาจเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่อาจทำงานอยู่นอกระบบแทนการมาจดทะเบียนทำงานในระบบ

ผลการศึกษา

$$L_t = b_0 + b_1G_t + b_2EL_t + b_3ED_t + b_4C_t + z_t$$

$$L_t = -0.904986 + 0.005643G_t - 0.020522EL_t + 0.009943ED_t - 0.000306C_t$$

$$t\text{-value } (-0.387) \quad (1.532) \quad (-3.343)^{**} \quad (2.822)^{**} \quad (-1.158)$$

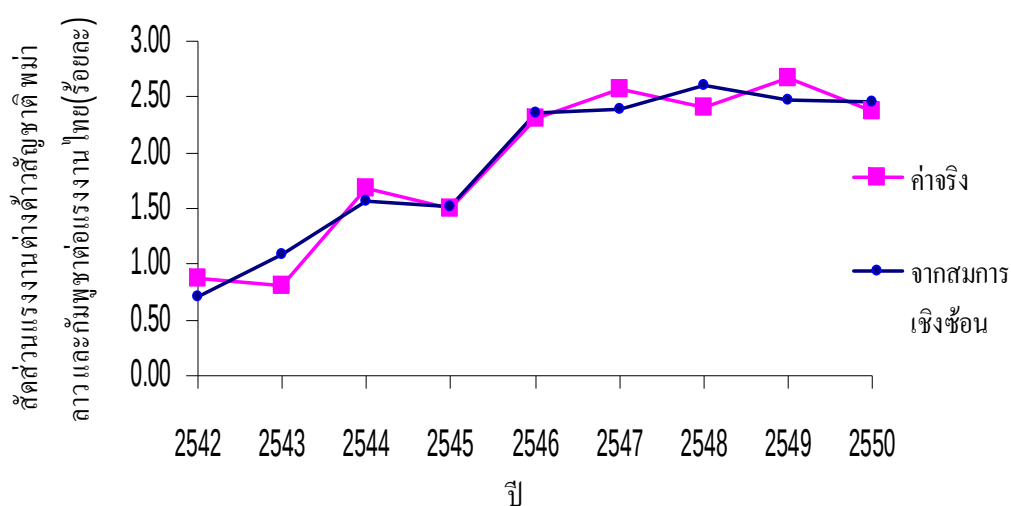
$$R^2 = 0.944121 \quad F\text{-value} = 16.89578 \quad D.W. = 3.39$$

หมายเหตุ : ** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ค่า R^2 (R-squared) มีค่าเท่ากับ 0.944121 หมายความว่าปัจจัยผันแปร คือ มูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย อธิบายการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย ได้ร้อยละ 94.41 มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01

ค่า R^2 - Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.888242 หมายความว่าเมื่อปรับด้วยจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้ในแบบจำลอง ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 88.82

แม้ว่าจำนวนข้อมูลจะมีน้อยเพราะเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายปี และค่า Durbin Watson มองว่าอาจมีปัญหา Autocorrelation แต่ค่า Prob (F-Statistic) มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แสดงว่าการคาดประมาณจากแบบจำลองนี้สามารถใช้ได้ เมื่อทดสอบโดยการเปรียบเทียบกับข้อมูลจริง พบว่ามีความใกล้เคียงกันพอสมควร

ภาพที่ 7 เปรียบเทียบสัดส่วนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชาต่อแรงงานไทย ที่เป็นค่าจริงและค่าที่ประมาณได้จากสมการเชิงซ้อน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542- 2550
ที่มา: จากการคำนวณ (2550)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระ จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีผลต่อสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย และสามารถใช้แบบจำลองดังกล่าวในการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชาในประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 ได้

**การพยากรณ์ตัวแปรอิสระเพื่อหาขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา
ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560**

มูลค่าการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แสดงอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560 ทำการคาดประมาณ จากแนวโน้มนโยบายในการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (ระหว่าง พ.ศ. 2550-2554)

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปีที่ t เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$Q_t = RM * Q_{t-1} \quad (7)$$

โดยกำหนดให้

- Q_t = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปีที่ t มีหน่วยเป็นพันล้านบาท
- RM = อัตราการขยายตัวมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีหน่วยเป็นร้อยละ
- Q_{t-1} = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปีที่ $t-1$ มีหน่วยเป็นพันล้านบาท

อัตราการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ตามการคาดประมาณของคณะอนุกรรมการโครงการชูเศรษฐกิจไทยในสากล ระบุว่าจะมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.5 ต่อปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2538-2553 และในระหว่างปี พ.ศ. 2554-2563 ร้อยละ 7.00 ต่อปี (คณะอนุกรรมการโครงการชูเศรษฐกิจไทยในสากล, 2539: 21) และอัตราการขยายตัวตามแนวโน้ม (Trend) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาระหว่างปี พ.ศ. 2531-2550 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.9 ต่อปี (ตารางที่ 2) แต่ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจทำให้อัตราการขยายตัวติดลบ และเริ่มฟื้นตัวในปี พ.ศ. 2542 ในการปรับการคาดการณ์อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะปัญหาวิกฤติการณ์การเงินของโลก ส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจจริง ทำให้มีการปรับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจใหม่ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าประมาณมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560

อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ		มูลค่าเปลี่ยนแปลง		อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ		มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ	มูลค่าเปลี่ยนแปลง
ปี พ.ศ.		มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ	ปี พ.ศ.		รวมฯ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ
(ร้อยละ) ^{1/}		(พันล้านบาท) ^{2/}	(พันล้านบาท) ^{3/}	(ร้อยละ) ^{4/}		(พันล้านบาท) ^{5/}	(พันล้านบาท) ^{6/}
2549	5.1	4,059.60	201.60	2549	5.1	4,059.60	201.60
2550	4.9	4,259.60	200.00	2550	4.9	4,259.60	200.00
2551	2.6	4,369.40	109.80	2551	2.6	4,369.40	109.80
2552	2	4,456.79	87.39	2552	5.9	4,627.19	257.79
2553	4	4,635.06	178.27	2553	5.9	4,900.20	273.00
2554	5.18	4,875.16	240.10	2554	5.9	5,189.31	289.11
2555	4.89	5,113.55	238.40	2555	5.9	5,495.48	306.17
2556	4.89	5,363.60	250.05	2556	5.9	5,819.71	324.23
2557	4.89	5,625.88	262.28	2557	5.9	6,163.08	343.36
2558	4.89	5,900.99	275.11	2558	5.9	6,526.70	363.62
2559	4.89	6,189.55	288.56	2559	5.9	6,911.77	385.08
2560	7.00	6,622.82	433.27	2560	5.9	7,319.57	407.79

หมายเหตุ: มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ คือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการผลิต ณ ราคาปีฐานพ.ศ. 2531

ที่มา: ^{1/} ข้อมูลปี พ.ศ. 2549-2551 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) และข้อมูล ปี พ.ศ. 2552-2553 จากธนาคารแห่งประเทศไทย (2552), ข้อมูลปี พ.ศ. 2554-2559 จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2549) และข้อมูลปี พ.ศ. 2560 จากคณะกรรมการโครงการเศรษฐกิจไทยในสากล (2539)

^{2/} จากการคำนวณสมการที่ (7)

^{3/} จากการคำนวณมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เปลี่ยนไปจากปีก่อนหน้าจากตารางช่องที่ 2

^{4/} ข้อมูล ปี พ.ศ. 2549-2551 ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) และข้อมูล ปี พ.ศ. 2552-2560 เป็นข้อมูลจากการสมมติให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีอัตราการขยายตัวเท่ากับร้อยละ 5.9 ต่อปี

^{5/} จากการคำนวณสมการที่ (7)

^{6/} จากการคำนวณ

จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ เป็นสาเหตุหนึ่งของการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ แรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศจะได้รับค่าจ้างมากกว่าการทำงานในประเทศ จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศเพิ่มขึ้นและลดลงตามภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศ จากข้อมูล ปี พ.ศ. 2542-2550 พบว่ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2 (ตารางที่ 4) ดังนั้นจึงสมมุติให้จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2 ซึ่งเท่ากับอัตราการขยายตัวในอดีต 9 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 10 คาดประมาณจำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551 – 2560

จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงาน		จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงาน	
ปี พ.ศ.	ต่างประเทศ(คน)	ปี พ.ศ.	ต่างประเทศ(คน)
2549	160,846	2555	178,769
2550	161,917	2556	182,345
2551	165,155	2557	185,992
2552	168,458	2558	189,712
2553	171,828	2559	193,506
2554	175,264	2560	197,376

ที่มา: จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2549 – 2550 เป็นข้อมูลจากกระทรวงแรงงาน และปี พ.ศ. 2551 – 2560 เป็นข้อมูลจากการคำนวณตามข้อสมมุติที่ว่าจำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี

จำนวนแรงงานไทยทั้งหมดในปี พ.ศ. 2551-2560 เพื่อที่จะนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบสัดส่วนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว กัมพูชาต่อแรงงานไทย ทำได้โดยวิเคราะห์จากการเพิ่มตามธรรมชาติของกำลังแรงงาน ที่เป็นผลโดยตรงกับการเพิ่มตามธรรมชาติของจำนวนประชากร โดยมีความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนกัน ข้อมูลโดยตรงจากการคาดประมาณขนาดประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2533-2563 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำให้ทราบถึงขนาดของประชากร หลังจากนั้นก็สามารถทำการคาดประมาณกำลังแรงงานทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2551-2560 โดยใช้เกณฑ์อายุของประชากรในการกำหนดบุคคลที่สามารถเป็นกำลังแรงงานได้เป็นเกณฑ์ต่อไป ในการคาดประมาณกำลังแรงงานแบ่งการคำนวณออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานตามรายอายุ จากข้อมูลจำนวนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณหาอัตราการเข้าร่วมในกำลังแรงงาน (Labor Force Participation Rate: LFPR) ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนหรือร้อยละของคนในกำลังแรงงานต่อจำนวนคนในวัยทำงาน(ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป) อัตราการเข้าร่วมในกำลังแรงงาน (Labor Force Participation Rate) เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงสภาพการทำงานของกำลังแรงงานในประเทศไทย โดยคำนวณจากกำลังแรงงานเทียบกับประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2547 อัตราการเข้าร่วมในกำลังแรงงานอยู่ที่ร้อยละ 72.40 ปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 72.52 ปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 70.85 และปี พ.ศ. 2550 ร้อยละ 73.58 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550)

ขั้นตอนที่ 2 การประมาณกำลังแรงงานจากจำนวนประชากรของประเทศไทย

$$TLF_{it} = LFPR_i \times POP_{it} \quad (8)$$

โดยกำหนดให้

TLF_{it} = จำนวนกำลังแรงงานช่วงอายุ i ณ ปีที่ t มีหน่วยเป็นจำนวนคน

$LFPR_i$ = อัตราการเข้าร่วมในกำลังแรงงาน ช่วงอายุ i มีหน่วยเป็นร้อยละ

POP_{it} = จำนวนประชากรที่มีช่วงอายุ i ณ ปีที่ t มีหน่วยเป็นจำนวนคน

คาดประมาณความต้องการแรงงานส่วนเกิน (Excess Demand) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560

อุปสงค์แรงงานเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง มาจากอุปสงค์ของสินค้าและบริการมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากแรงงานเป็นปัจจัยหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการ ดังนั้นหากภาวะเศรษฐกิจมีอัตราการเจริญเติบโตที่ต่อเนื่องก็จะทำให้อุปสงค์ของสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อุปสงค์ของแรงงานเพิ่มตามไปด้วย ประเทศไทยมีแรงงานเป็นปัจจัยในการผลิตประมาณร้อยละ 70 ของปัจจัยการผลิตทั้งหมด ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาความต้องการแรงงานมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2 (ตารางที่ 3) การศึกษานี้จึงใช้เป็นข้อสมมุติในการพยากรณ์ ดังนั้นเราสามารถคาดประมาณอุปสงค์แรงงานได้โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่

ตารางที่ 11 คาดประมาณความต้องการแรงงานส่วนเกินที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560

(หน่วย: พันคน)

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรจาก การคาดประมาณ ^{1/}	กำลังแรงงานจาก การคาดประมาณ ^{2/}	ความต้องการ แรงงาน ^{3/}	ความต้องการ แรงงานส่วนเกิน ^{4/}
2551	66,190.00	41,888.35	42,726.12	837.77
2552	66,690.00	42,190.45	43,034.26	843.81
2553	67,229.60	42,443.72	43,292.59	848.87
2554	67,712.00	42,741.45	43,596.28	854.83
2555	68,194.00	42,971.35	43,830.78	859.43
2556	68,789.00	43,134.75	43,997.45	862.70
2557	68,955.00	43,238.30	44,103.07	864.77
2558	69,076.30	43,294.54	44,160.43	865.89
2559	69,314.00	43,400.75	44,268.77	868.02
2560	69,584.00	43,474.85	44,344.35	869.50

ที่มา: ^{1/} จากการคาดประมาณกระทรวงแรงงาน (2550)

^{2/} จากการคาดประมาณกระทรวงแรงงาน อัตราการว่างงานร้อยละ 5 (2550)

^{3/} จากการคาดประมาณกระทรวงแรงงาน (2550)

^{4/} จากการคำนวณ (ช่องที่ 3 ลบ ช่องที่ 2)

ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย เป็นค่าใช้จ่ายตามกฎหมายที่กำหนดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี เป็นครั้งไป (ตารางที่ 6) อัตราการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในอนาคตเป็นเรื่องที่คาดประมาณได้ยากขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลขณะนั้น ในขั้นแรกนี้จึงสมมุติให้ค่าใช้จ่ายคงที่

ตารางที่ 12 คาคประมาณค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา
ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551 – 2560

(หน่วย: บาท)

ปี พ.ศ.	ค่าธรรมเนียม		ค่าตรวจ สุขภาพ	ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต ไม่เกิน 1 ปี	ค่าธรรมเนียมและ		รวม
	ยื่นขอจด ทะเบียน	ค่าประกัน สุขภาพ			ผลิตใบอนุญาต ทำงาน	ค่าชดเชย ทดแทน	
2551	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2552	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2553	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2554	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2555	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2556	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2557	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2558	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2559	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850
2560	1,200	700	1,800	150	1,000	1,000	5,850

ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2550)

**การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา
ในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560**

ภายใต้ข้อสมมุติตัวแปรอิสระ คือมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ขั้นตอนต่อไปเราจะทำการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา และจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 โดยอาศัยผลการศึกษา ปี พ.ศ. 2542 – 2550 การพยากรณ์ตัวแปรอิสระมีข้อจำกัดภายใต้ข้อสมมุติดังต่อไปนี้

ข้อสมมุติที่ 1 คือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.9 ต่อปีคงที่ตลอดระยะเวลาในการศึกษา ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อัตราการขยายตัวร้อยละ 2 ต่อปี จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2 ต่อปี ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีค่าใช้จ่ายคงที่ 5,850 บาท

ภายใต้ข้อสมมุติดังกล่าว ในปี พ. ศ. 2560 จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทย จดทะเบียนจะมีจำนวน 1,826,000 คน จำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา คือ 10,682,000,000 บาท แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 พยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทย และจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 ภายใต้อัตราค่าธรรมเนียมที่ 1

ปี พ.ศ.	ค่าใช้จ่ายตาม กฎหมาย (บาท) ^{1/}	แรงงานไทย (พันคน) ^{2/}	แรงงานต่างด้าว จากการพยากรณ์ (พันคน) ^{3/}	จำนวนเงินที่รัฐบาล จัดเก็บได้ (ล้านบาท) ^{4/}
2551	5,850	41,888	1,200	7,020
2552	5,850	42,190	1,558	9,114
2553	5,850	42,444	1,596	9,337
2554	5,850	42,741	1,641	9,600
2555	5,850	42,971	1,680	9,828
2556	5,850	43,135	1,713	10,021
2557	5,850	43,238	1,740	10,179
2558	5,850	43,295	1,763	10,314
2559	5,850	43,401	1,796	10,507
2560	5,850	43,475	1,826	10,682

หมายเหตุ: แรงงานต่างด้าว หมายถึงแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา

ค่าใช้จ่ายตามกฎหมาย หมายถึง ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ที่กำหนดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี

ที่มา: ^{1/} จากการกระทรวงแรงงาน (2550)

^{2/} จากการคาดประมาณกระทรวงแรงงาน อัตราการว่างงานร้อยละ 5 (2550)

^{3/} จากการคำนวณตามสมการที่ 6

^{4/} จากการคำนวณ(ช่องที่ 1 คูณ ช่องที่ 3)

จากข้อสมมุติที่ 1 (ตารางที่ 13) จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทย จดทะเบียนทำงานในระบบและจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา เป็นเพียงจำนวนขั้นต่ำเท่านั้น

ข้อสมมุติที่ 2 คือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีอัตราการขยายตัวตามตารางที่ 4.3 ช่องที่ 1 ข้อมูล ปี พ.ศ. 2552-2553 เป็นข้อมูลการคาดการณ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย(2552) คาดการณ์ว่ามีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2 ต่อปี และ 4 ต่อปี ตามลำดับ, ข้อมูล ปี พ.ศ. 2554-2559 ข้อมูลจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2549) คาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2554 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.18 ต่อปี และปี พ.ศ. 2555 - 2559 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.89 ต่อปี ข้อมูลปี พ.ศ. 2560 เป็นข้อมูลจากคณะกรรมการโครงการเศรษฐกิจไทยในสากล (2539) คาดการณ์ว่ามีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7 ต่อปี ความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2 ต่อปี จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2 ต่อปี ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีค่าใช้จ่ายคงที่ 5,850 บาท

ภายในข้อสมมุติดังกล่าว ในปี พ. ศ. 2560 จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทย จดทะเบียนจะมีจำนวน 1,889,000 คน จำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา คือ 11,050,650,000 บาท แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 พยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทย และจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2560 ภายใต้อัตราภาษีที่ 2

ปี พ.ศ.	ค่าใช้จ่ายตาม กฎหมาย (บาท) ^{1/}	แรงงานไทย (พันคน) ^{2/}	แรงงานต่างด้าว จากการพยากรณ์ (พันคน) ^{3/}	จำนวนเงินที่รัฐบาล จัดเก็บได้ (ล้านบาท) ^{4/}
2551	5,850	41,888	1,200	7,020
2552	5,850	42,190	1,152	6,739
2553	5,850	42,444	1,369	8,008
2554	5,850	42,741	1,523	8,909
2555	5,850	42,971	1,515	8,862
2556	5,850	43,135	1,532	8,962
2557	5,850	43,238	1,542	9,020
2558	5,850	43,295	1,547	9,049
2559	5,850	43,401	1,559	9,120
2560	5,850	43,475	1,889	11,050

หมายเหตุ: แรงงานต่างด้าว หมายถึงแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา

ค่าใช้จ่ายตามกฎหมาย หมายถึง ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย ที่กำหนดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี

ที่มา: ^{1/} จากการกระทรวงแรงงาน (2550)

^{2/} จากการคาดประมาณกระทรวงแรงงาน อัตราการว่างงานร้อยละ 5 (2550)

^{3/} จากการคำนวณตามสมการที่ 6

^{4/} จากการคำนวณ(ช่องที่ 1 คูณ ช่องที่ 3)

จากข้อสมมุติที่ 2 (ตารางที่ 14) จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาในประเทศไทย จดทะเบียนทำงานในระบบและจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา เป็นเพียงจำนวนขั้นต่ำเท่านั้น

จากข้อสมมุติทั้ง 2 ข้อ สามารถพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และ กัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 ที่จดทะเบียนในระบบ ขอรับใบอนุญาตทำงานได้ส่วนหนึ่งและมีข้อสังเกตว่าอาจเป็นตัวเลขเพียงขั้นต่ำเท่านั้น

ส่วนจำนวนแรงงานต่างด้าวในระบบ ที่ไม่ได้จดทะเบียนและไม่ได้ถูกจับกุม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว มีการคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายขั้นต่ำและขั้นสูงที่แตกต่างกันไปในแต่ละปีขึ้นกับสถานการณ์ขณะนั้น การคาดประมาณขนาดแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย มักจะมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น ความเข้มงวดในการดำเนินการของผู้เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายขณะนั้น สถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ต้นทางและปลายทาง ทำให้ไม่สามารถคาดประมาณจำนวนตัวเลขที่แน่ชัดเกี่ยวกับจำนวนแรงงานต่างด้าวในระบบผิดกฎหมายได้

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงได้ใช้ข้อสมมุติ 2 ข้อ เพื่อที่จะพยามแสดงจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่มาจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในระบบให้ได้ภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความต้องการในปัจจัยการผลิต ทุน ที่ดิน และแรงงาน เพิ่มขึ้นตามมา จากข้อมูลในอดีตพบว่ามีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน จึงทำให้เกิดอุปสงค์แรงงานส่วนเกินเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าว แต่เนื่องจากกฎหมายในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงใช้นโยบายยืดหยุ่นกับแรงงานต่างด้าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อเปิดนโยบายผ่อนผัน ให้บุคคลที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย สามารถทำงานได้ชั่วคราวตามเงื่อนไขที่รัฐบาลไทยกำหนดและเนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา โดยทำงานในระดับล่างที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก ดังนั้นรัฐบาลได้ใช้วิธีออกเป็นมติคณะรัฐมนตรี ประกาศผ่อนผันและวางแนวทางการปฏิบัติอนุญาตให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาได้เท่านั้น ปี พ.ศ. 2535 เป็นปีแรกที่มีการอนุญาตให้จดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ผลจากการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาในปี พ.ศ. 2535, 2539, 2541 – 2550 พบว่าจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาเกี่ยวกับจำนวนแรงงาน สถานการณ์การจ้างงานของแรงงานไทย และคาดประมาณขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2550 และการพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) ระบบสมการแบบ Recursive System ซึ่งการศึกษครั้งนี้เราจะศึกษาเฉพาะในส่วนของปัจจัยดังกล่าวนั้นคือโอกาสการมีงานทำในประเทศปลายทาง จะใช้ข้อมูลตัวแปรอิสระในการศึกษา 4 ตัวแปรเท่านั้นคือมูลค่าการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงาน

ต่างประเทศ (Export of Labor) ความต้องการแรงงานส่วนเกิน (Excess Demand) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ มีนัยสำคัญทางสถิติและเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย และความต้องการแรงงานส่วนเกิน ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีนัยสำคัญทางสถิติและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาต่อแรงงานไทย ค่า R^2 (R-squared) มีค่าเท่ากับ 94.41 หมายความว่าตัวแปรอิสระอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 94.41 ค่า R^2 - Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.88822 หมายความว่าเมื่อปรับด้วยจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้ในแบบจำลอง ตัวแปรอิสระสามารถ อธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 88.82 ค่า Prob (F-Statistic) มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการศึกษาภายใต้ข้อสมมุติที่ 1 ในปี พ. ศ. 2560 จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทย จดทะเบียนจะมีจำนวน 1,826,000 คน จำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา 10,682,000,000 บาท แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 13

ผลการศึกษาภายใต้ข้อสมมุติที่ 2 ในปี พ. ศ. 2560 จำนวนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาวและกัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทย จดทะเบียนจะมีจำนวน 1,889,000 คน จำนวนเงินที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา 11,050,650,000 บาท แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 14

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ความต้องการแรงงานส่วนเกินเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับสัดส่วนแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา ต่อแรงงานไทย รัฐบาลควรมีการวางแผนที่ชัดเจนว่ามีความต้องการแรงงานส่วนเกินในอาชีพใด และที่ใด เพื่อควบคุมแรงงานต่างด้าวในเชิงพื้นที่ และวางมาตรการในการเกลี่ยคนงานไทยที่ว่างงานให้ได้งานทำก่อน

2. การพยากรณ์ภายใต้ข้อสมมุติทั้ง 2 ข้อ แสดงว่าปัญหาแรงงานต่างด้าวจะไม่ลดลงในอนาคต รัฐบาลต้องมีแผนงานและมาตรการในการปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุม และเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. จากการศึกษาพบว่า แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย มีจำนวนมาก แต่ไม่มีข้อมูลย้อนหลัง อาจมาจากการทุจริตจากการทำหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นรัฐบาลควรมีความจริงจังในการตรวจสอบและจับกุมผู้กระทำความผิด ทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย

4. จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลในเรื่องนี้มีข้อจำกัดมาก รัฐบาลควรให้หน่วยงานต่าง ๆ เก็บข้อมูลเพิ่มเติม และเป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้การตรวจสอบและการศึกษาตรงประเด็นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปรเท่านั้นและเป็นการศึกษาด้านปัจจัยดึงดูด ซึ่งไม่ครอบคลุมปัจจัยที่ทำให้แรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อพยพ เข้ามาทำงานในประเทศไทย เพราะกระบวนการอพยพย้ายถิ่นนอกจากจะมีปัจจัยดึงดูดแล้ว ยังมีปัจจัยผลักดันในประเทศต้นทาง ปัจจัยอุปสรรคระหว่างทาง และปัจจัยส่วนบุคคล อายุ เพศ การศึกษา เป็นต้น และมีปัจจัยทางประชากร และสถาบันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

2. แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ค่าใช้จ่ายนอกระบบที่แรงงานต่างด้าวต้องจ่ายเพื่อให้ได้เข้ามาทำงาน ค่านิยมในการทำงานของแรงงานต่างด้าว และมาตรการทางกฎหมายก็มีส่วนสำคัญ

อย่างมากในการศึกษา ในการจัดระบบเพื่อควบคุมบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวควรมีการศึกษาในแนวคิดต่อไป

3. เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ อนุกรมเวลาเป็นปี ทำให้จำนวนข้อมูลในการวิเคราะห์มีเพียง 9 ปี ซึ่งน้อยมาก การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเป็นข้อมูลภาคตัดขวางที่มีจำนวนเพียงพอ

4. การศึกษาครั้งนี้อาจมีผลของแนวโน้ม ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ได้ การศึกษาครั้งต่อไป ควรจัดผลของแนวโน้มในตัวแปรการวิเคราะห์ เพื่อลดปัญหาในสมการถดถอย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการจัดหางาน. 2550. รายงานผลการศึกษาเรื่องการตรวจติดตามและประเมินผลการ
ปฏิบัติงานบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชาตามมติ
คณะรัฐมนตรี ปี 2550. กระทรวงแรงงาน.

กฤตยา อาชวนิจกุล. 2545. สถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัย
ที่พึงพิจารณา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. 2540ก. ความซับซ้อนและความสับสนเรื่องคนข้ามชาติใน
ประเทศไทย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. 2540ข. บทสังเคราะห์สถานการณ์คนข้ามชาติและทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงาน
ข้ามชาติของประเทศไทย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. 2547. คนต่างด้าวในประเทศไทยคือใครบ้าง? มีจำนวนเท่าไร? ระบบฐานข้อมูลแบบ
ไหนคือคำตอบ?. สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.

กระทรวงแรงงาน. 2548. สถานการณ์แรงงาน ปี 2548. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
กระทรวงแรงงาน.

_____. 2550. สถานการณ์แรงงาน ปี 2550. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
กระทรวงแรงงาน.

เกรียงศักดิ์ ผ่องโสภณ. 2544. ปัญหากฎหมายในการควบคุมและผลักดันแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ
ผิดกฎหมายกับการประกอบธุรกิจ: ศึกษากรณีการทำธุรกิจในจังหวัดติดกับชายแดน
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะอนุกรรมการโครงการชูเศรษฐกิจไทยในสากล. 2539. วิสัยทัศน์เศรษฐกิจและสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดเม็ดทรายพรินติ้ง.

จินตนา สมสวัสดิ์. 2548. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์เบื้องต้น. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (อัครา)

จิรพล ภูมิภักดี. 2548. การศึกษาความต้องการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

เจษฎา ท่าโพธิ์. 2542. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต. สาขาสังคมวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉลองขวัญ อุดทะยอด. 2542. ผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างชาติต่อความมั่นคงแห่งชาติ: กรณีศึกษาแรงงานพม่า. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เฉลิมศักดิ์ แหวมงาม. 2535. ปัญหาแรงงานต่างชาติ: กรณีกะเหรี่ยงหลบหนีเข้าเมือง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชุติมา สุวรรณ์เดชา. 2546. เศรษฐศาสตร์แรงงานและแรงงานสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ชนนาท รัตนมณีและคณะ. 2547. แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายกับปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ สาธารณะสุข สังคม เศรษฐกิจ (การติดตามผลภายหลังรัฐบาลมีนโยบายผ่อนผันให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการ 6 ประเภท พ.ศ. 2545). สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

บุญธรรม ภักดี. 2539. ผลกระทบจากการหลบหนีเข้าเมืองของแรงงานต่างชาติในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิชิต ธารณคุณ. 2544. ภาวะการจ้างงาน รูปแบบการได้มาและผลกระทบจากการใช้แรงงาน
ต่างชาติศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสื่อสารสัมพันธ์ ฝ่ายสนับสนุน
การบริหาร ฉบับที่ 2/2552. กรุงเทพมหานคร.

นราทิพย์ ชูติวงษ์. 2548. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาลีวรรณ เลาะวิถิ. 2541. ผลกระทบของการอนุญาตให้แรงงานต่างชาติดอกกฎหมายทำงานต่อ
การจ้างแรงงานไทย ในจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย. 2549. แผนพัฒนากำลังคนของประเทศไทยเพื่อเพิ่ม
ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ. เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
กระทรวงแรงงาน.

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย และ
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2549. เรื่องความต้องการจ้าง
แรงงานอพยพต่างด้าวในประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2546-2549. กรุงเทพมหานคร.

สุมาลี ปิตยานนท์. 2539. เศรษฐศาสตร์แรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตา ศิลปะอนันต์. 2540. การคาดประมาณขนาดกำลังแรงงานในสาขาเกษตรของประเทศไทย
ในปี พ.ศ. 2540-2549. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์)
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสกสิทธิ์ คุณศรี. 2539. การประเมินความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าวในประเทศไทย: ศึกษากรณีอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุทธิรัตน์ ชุ่มวิเศษ. 2540. การลักลอบเข้าสู่ประเทศไทยของคนสัญชาติพม่า: กรณีศึกษาอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531. กรุงเทพมหานคร.

_____. 2551. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. 2550. ผลการจับกุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2543. รายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร.

_____. 2550. รายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร.

สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. 2545. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2545. กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.

_____. 2550. ผลการพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว ประจำปี 2550. ฝ่ายทะเบียนและข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มพัฒนาระบบควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.

รุ่งเกียรติ สนแจ้ง. 2547. นโยบายรัฐบาลกับปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายศึกษากรณี
แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อัมพร วิจิตรพันธ์. 2519. เศรษฐศาสตร์แรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

Lewis, W. A. 1954. **Economic Development with Unlimited Supplies of Labor.**
The Manchester School of Economic and Social Studies. (May 1954).

Muntarbhorn, V. 2005. **The Mekong Challenge Employment and Protection of Migrant
Workers in Thailand.** National Laws Practices versus International Labor Standard.
ILO Mekong Sub-regional Project to Combat Trafficking in Children and Women
Bangkok.

Ravensteine, E. G. 1985. The Laws of Migration. **Journal of the Royal Statistical Society.**
(June 1985).

Schultz, T. W. 1961. Investment in Human Capital. **American Economic Review.**
(March 1961): 8-9.

Todaro, M. P. 1969. A Model of Labor Migration and Urban Unemployment
Developed countries. **American Economic Review.** (March 1969): 1.

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ปี พ.ศ.	มูลค่าเปลี่ยนแปลง ผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ (พันล้านบาท) ^{1/}	จำนวนแรงงานไทยที่ ไปทำงานต่างประเทศ (พันคน) ^{2/}	ความต้องการ	
			แรงงาน ส่วนเกิน (พันคน) ^{3/}	ค่าใช้จ่ายตาม กฎหมาย (บาท) ^{4/}
2542	122.300	202.416	625.310	3,700.000
2543	136.500	193.039	634.480	3,700.000
2544	65.200	160.252	642.460	3,250.000
2545	163.400	160.807	650.970	5,450.000
2546	231.100	147.769	669.950	5,450.000
2547	220.000	148.596	692.830	5,850.000
2548	169.900	139.672	725.460	5,850.000
2549	201.600	159.518	735.250	5,850.000
2550	200.000	162.017	738.450	5,850.000

หมายเหตุ: มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมฯ คือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ด้านการผลิต
ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531

ค่าใช้จ่ายตามกฎหมาย หมายถึง ค่าใช้จ่ายในระบบที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า
ลาวและกัมพูชาต้องจ่ายในการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย
ที่กำหนดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี

ที่มา: ^{1/} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลิตภัณฑ์มวลรวม
ภายในประเทศด้านการผลิต ณ ราคาปีฐาน พ.ศ. 2531 (2550)

^{2/} กระทรวงแรงงาน (2550)

^{3/} กระทรวงแรงงาน (2550)

^{4/} สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว (2550)

ตารางผนวกที่ 2 ผลการศึกษา

Dependent Variable: OFJ				
Method: Least Squares				
Sample: 2542 2550				
Included observations: 9				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDP	0.005643	0.003684	1.531776	0.2003
EXPORTLABOR	-0.020522	0.006138	-3.343387	0.0287
EXCESSDEMAND	0.009943	0.003522	2.822758	0.0477
COST	-0.000306	0.000264	-1.158257	0.3112
C	-0.904986	2.336344	-0.387351	0.7182
R-squared	0.944121	Mean dependent var		1.909156
Adjusted R-squared	0.888242	S.D. dependent var		0.72037
S.E. of regression	0.240821	Akaike info criterion		0.290659
Sum squared resid	0.23198	Schwarz criterion		0.400228
Log likelihood	3.692037	F-statistic		16.89578
Durbin-Watson stat	3.394733	Prob(F-statistic)		0.009018

ตารางผนวกที่ 3 ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2534 – 2538

(หน่วย: พันคน)

ปี พ.ศ.	2534	2535	2536	2537	2538
1 ประชากร	57,033.00	57,615.00	58,442.00	59,239.45	59,281.85
2 อายุต่ำกว่า 13 ปี	16,227.00	15,598.00	15,466.00	15,300.00	14,216.00
3 อายุ 13 ปีขึ้นไป	40,806.00	42,017.00	42,976.00	43,939.45	45,065.85
4 กำลังแรงงาน	31,223.00	32,182.00	32,240.00	31,816.10	32,174.85
5 ผู้มีงานทำ 1/	29,220.25	30,794.00	30,679.00	30,164.25	30,815.05
6 การทำงานต่ำกว่าระดับ 2/	n.a.	760.00	844.00	630.00	568.00
7 ภาคการเกษตร	16,384.00	17,305.00	16,269.00	15,180.00	14,389.10
8 นอกภาคเกษตร	12,836.00	13,489.00	14,410.35	14,983.80	16,425.95
9 เหมืองแร่	54.00	66.00	58.00	57.80	55.00
10 การผลิต	3,658.00	3,933.00	4,178.95	4,190.80	4,608.20
11 การก่อสร้าง	1,412.00	1,616.00	1,615.15	1,996.70	2,247.55
12 การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	112.00	117.00	146.00	184.00	184.00
13 การค้า	3,492.00	3,496.00	3,806.65	3,766.00	4,184.50
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และ					
14 คมนาคม	837.00	817.00	909.05	894.85	1,006.20
15 การบริการ	3,252.00	3,419.00	3,676.50	3,881.95	4,132.25
16 อื่นๆ	19.00	25.00	19.50	12.00	11.05
17 ผู้ว่างงาน	973.00	913.00	843.80	833.00	550.00
18 (อัตราการว่างงาน)	3.12	2.84	2.62	2.62	1.71
19 หางานทำ	n.a.	177.00	139.20	169.30	134.15
20 ไม่หางานทำ / พร้อมที่จะทำงาน	n.a.	735.00	704.50	664.25	415.10
21 กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	1,029.75	475.00	717.20	818.85	809.80
(สัดส่วนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลต่อ					
22 กำลังแรงงาน)	3.30	1.48	2.22	2.57	2.52

หมายเหตุ: 1/ จำแนกประเภทอุตสาหกรรมตาม International Standard Classification, (ISIC) 1958

ขององค์การสหประชาชาติ

2/ ทำงานน้อยกว่า 35 ชม. ต่อสัปดาห์ และพร้อมที่จะทำงานเพิ่ม

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2550)

ตารางผนวกที่ 4 ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2539 – 2543

(หน่วย: พันคน)

ปี พ.ศ.	2539	2540	2541	2542	2543
1 ประชากร	59,897.85	60,499.75	61,173.83	61,778.73	62,404.70
2 อายุต่ำกว่า 13 ปี	14,141.60	13,932.80	13,966.78	13,866.38	13,759.90
3 อายุ 13 ปีขึ้นไป	45,756.25	46,566.95	47,207.05	47,912.35	48,644.80
4 กำลังแรงงาน	32,324.20	32,780.45	32,595.48	32,910.83	33,393.90
5 ผู้มีงานทำ 1/	31,166.00	31,714.30	30,270.15	30,835.40	31,446.70
6 การทำงานต่ำกว่าระดับ 2/	642.00	760.5	1,035.25	1,216.00	1,057.10
7 ภาคการเกษตร	14,136.65	14,314.60	13,571.28	13,997.28	13,999.90
8 นอกภาคเกษตร	17,029.00	17,399.70	16,698.88	16,838.13	17,446.70
9 เหมือนแร่	53.55	52.45	44.68	64.28	44.8
10 การผลิต	4,650.80	4,644.15	4,577.25	4,611.25	5,004.80
11 การก่อสร้าง	2,648.60	2,502.10	1,632.48	1,401.80	1,506.50
12 การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	151.70	176.4	195.73	157.1	165.9
13 การค้า	4,396.55	4,601.85	4,632.75	4,784.23	4,911.20
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และ					
14 คมนาคม	995.15	1,039.40	989.48	1,008.48	969.4
15 การบริการ	4,097.10	4,370.95	4,612.90	4,793.50	4,833.60
16 อื่นๆ	35.20	11.95	13.28	17.1	10.4
17 ผู้ว่างงาน	497.60	495.15	1,423.28	1,382.55	1,204.30
18 (อัตราการว่างงาน)	1.54	1.51	4.37	4.2	3.6
19 หางานทำ	114.85	137.95	457.63	389.5	318.7
20 ไม่หางานทำ / พร้อมที่จะทำงาน	382.65	357.2	965.6	992.98	885.5
21 กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	660.60	571	901.98	692.87	742.9
(สัดส่วนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลต่อ					
22 กำลังแรงงาน)	2.04	1.74	2.77	2.11	2.2

หมายเหตุ: 1/ จำแนกประเภทอุตสาหกรรมตาม International Standard Classification, (ISIC) 1958

ขององค์การสหประชาชาติ

2/ ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.ต่อสัปดาห์ และพร้อมที่จะทำงานเพิ่ม

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2550)

ตารางผนวกที่ 5 ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2544 – 2547

(หน่วย: พันคน)

ปี พ.ศ.	2544	2545	2546	2547
1 ประชากร	62,935.92	63,460.56	64,006.20	65,082.46
2 อายุต่ำกว่า 15 ปี	15,878.79	15,784.16	15,692.84	15,749.83
3 อายุ 15 ปีขึ้นไป	47,057.14	47,676.40	48,313.36	49,332.63
4 กำลังแรงงาน 1/	33,813.47	34,261.61	34,901.72	35,717.78
5 ผู้มีงานทำ 2/	32,104.25	33,060.87	33,841.03	34,728.81
6 การทำงานต่ำกว่าระดับ 3/	882.74	783.17	696.53	787.28
7 ภาคการเกษตร	13,611.85	14,041.82	13,880.09	13,633.87
8 เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	13,137.44	13,558.47	13,424.81	13,201.44
9 การประมง	474.41	483.35	455.28	432.43
10 นอกภาคการเกษตร	18,492.41	19,019.04	19,960.93	21,094.95
11 การผลิต	4,926.93	5,052.37	5,298.72	5,476.14
12 การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	98.29	88.54	94.84	100.38
13 การก่อสร้าง	1,645.19	1,786.58	1,880.68	2,080.36
14 การค้าส่ง และค้าปลีก	4,687.61	4,945.58	5,199.18	5,540.31
15 โรงแรม และภัตตาคาร	1,917.98	2,043.14	2,147.24	2,255.89
16 การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และคมนาคม	1,004.70	1,008.84	1,049.62	1,100.44
17 การเงินการธนาคาร	303.06	272.40	288.86	296.65
การก่อสร้างหาริมทรัพย์ ธุรกิจให้เช่าและ				
18 และธุรกิจ อื่น ๆ	494.84	500.13	557.42	623.84
19 การบริหารราชการแผ่นดิน	1,014.10	973.92	953.99	993.98
20 การศึกษา	988.23	954.70	973.01	1,031.41
21 การบริการสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์	485.91	473.80	514.29	546.77
22 การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล	605.45	626.05	682.04	724.96
23 บริการคนรับใช้	254.30	232.97	255.59	243.00
24 อื่นๆ 4/	65.84	60.04	65.45	80.83
25 ผู้ว่างงาน	1,123.95	822.84	754.20	739.16
26 (อัตราการว่างงาน)	3.34	2.41	2.17	2.08
27 หางานทำ	280.84	115.33	123.73	127.01
28 ไม่หางานทำ / พร้อมที่จะทำงาน	843.11	707.51	630.47	612.15
29 กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	585.28	377.91	306.50	249.81
30 สัดส่วนกำลังแรงงานรอฤดูกาลต่อกำลังแรงงาน	1.75	1.12	0.88	0.71

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

- หมายเหตุ: 1/ ข้อมูลการสำรวจแรงงานปรับแนวคิดเรื่องอายุการทำงานของประชากรจาก 13 ปีขึ้นไปเป็น 15 ปีขึ้นไป
- 2/ จำแนกประเภทอุตสาหกรรมตาม International Standard Classification, (ISIC) 1958 ขององค์การสหประชาชาติ
- 3/ ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.ต่อสัปดาห์ และพร้อมที่จะทำงานเพิ่ม
- 4/ ประกอบด้วยการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน องค์การระหว่างประเทศและสมาชิกและไม่ทราบ
- ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2550)

ตารางผนวกที่ 6 ประชากร กำลังแรงงาน อัตราการว่างงาน พ.ศ. 2548 – 2550

(หน่วย: พันคน)

ปี พ.ศ.	2548	2549	2550
1 ประชากร	65,110.37	65,280.23	65,739.96
2 อายุต่ำกว่า 15 ปี	15,293.61	14,809.30	14,695.46
3 อายุ 15 ปีขึ้นไป	49,816.75	50,470.93	51,044.50
4 กำลังแรงงาน 1/	36,131.98	36,429.01	36,941.98
5 ผู้มีงานทำ 2/	35,257.17	35,685.53	36,249.46
6 การทำงานต่ำกว่าระดับ 3/	754.12	577.93	596.71
7 ภาคการเกษตร	13,616.97	14,170.51	14,306.01
8 เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	13,164.65	13,715.85	13,862.41
9 การประมง	452.33	454.66	443.60
10 นอกภาคการเกษตร	21,640.21	21,515.02	21,943.44
11 การผลิต	5,587.89	5,504.13	5,619.23
12 การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	106.87	106.54	101.77
13 การก่อสร้าง	2,129.39	2,150.74	2,148.74
14 การค้าส่ง และค้าปลีก	5,553.27	5,513.60	5,574.40
15 โรงแรม และภัตตาคาร	2,348.53	2,274.67	2,342.96
16 การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และคมนาคม	1,108.05	1,072.30	1,058.06
17 การเงินการธนาคาร	316.95	340.15	341.86
18 การค้าส่งหาริมทรัพย์ ธุรกิจให้เช่าและธุรกิจอื่นๆ	647.35	672.39	717.33
19 การบริหารราชการแผ่นดิน	1,109.78	1,156.01	1,250.96
20 การศึกษา	1,044.25	1,043.65	1,045.93
21 การบริการสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์	601.66	588.81	633.41
22 การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล	736.87	744.05	750.33
23 บริการคนรับใช้	243.35	223.25	233.16
24 อื่นๆ 4/	106.00	124.75	125.32
25 ผู้ว่างงาน	662.98	551.73	508.48
26 (อัตราการว่างงาน)	1.84	1.52	1.38
27 หางานทำ	133.77	101.45	89.24
28 ไม่หางานทำ / พร้อมที่จะทำงาน	529.21	450.28	419.24
29 กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	211.83	191.75	184.05
30 (สัดส่วนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลต่อกำลังแรงงาน)	0.59	0.53	0.50

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

- หมายเหตุ: 1/ ข้อมูลการสำรวจแรงงานปรับแนวคิดเรื่องอายุการทำงานของประชากรจาก 13 ปีขึ้นไปเป็น 15 ปีขึ้นไป
- 2/ จำแนกประเภทอุตสาหกรรมตาม International Standard Classification, (ISIC) 1958 ขององค์การสหประชาชาติ
- 3/ ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.ต่อสัปดาห์ และพร้อมที่จะทำงานเพิ่ม
- 4/ ประกอบด้วยการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน องค์การระหว่างประเทศและสมาชิกและไม่ทราบ
- ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2550)

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวมาลย์รักษ์ ใจเย็น
วัน เดือน ปี เกิด	19 เมษายน 2527
สถานที่เกิด	จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้แทนขาย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท กลุ่มสยามบรรจภัณฑ์ จำกัด